

No 7
1933
30 senti

Louise Lohm

NÕUDKE AINULT
S A K U
ÕLUT JA MÕDU

SAADAVAL KOGU EESTIS
MAITSELT ÜLETAMATU

Kindlustus-Aktsia-Selts

EESTI LLOYD

Asutatud 1919. a.

Toimetab:

elu-,
tule-,
murdvarguse-,
klaasi-,
õnnetusjuhtumite- ja
veokindlustusi.

Seltsi poolt seni väljamakstud kahjutasud tõusevad üle kahe miljoni viiesaja tuhande krooni, mis on parimaks tõenduseks kindlustamise määratumast tähtsusest.

Kindlustage oma elu ja varandust, kuni veel aeg!

Seltsi juhatus ja peakontor Tallinnas, Pikk tänav 11, oma majas,
telef. 430-08 ja 448-94.

Osakond Tallinnas, Väike Karja tänav 12, telefon 443-82

Esindused igal pool üle riigi.

A.-S.
„TEKLA“

Peakontor:

**Tallinn, Suur Karja 13/15.
Kõnetraat 448-18.**

RIIDEÄRID:

Pärnu, Jänesselja t. 5-a, tel. 1-10
Valga, Kesk t. 11, „ 26
Narva, Peetriplats 8, „ 2-38
Rakvere, Pikk tän. 24, „ 2-85
„ Turuplats 5, „ —
Petseri, Riia tänav 1, „ 1-17
Viljandi, Tartu t. 6-a, „ 2-40

Müügil järgmiste kodumaa
vabrikute kaubad:

Kreenholmi Puuvillasaa-
duste Manufaktuuri O.-ü.
Balti Puuvilla Ketramise
ja Kudumise Vabrik A.-s.
Sindi Kalevivabr. Ühisus.
Eesti Niidi-Manufaktuur.

TOIMETUS:

Tallinnas Kaarli t. 8, kaitseliidu pea-
staabi ruumes.

Vastutav toimetaja kolonel J. Maide,
telefon 451-94.

Tegev toimetaja leitn. A. Treufeldt,
telef. 451-89.

Toimetaja kõnetunnid kella 10—12.

Kaastõõ arvatakse tasu alla, kui sellele
tasunõudmine on peale kirjutatud. Tarvi-
tamata ja tagasisaatmiseks märkimata
käsikirju alal ei hoita.

TALITUS:

Tallinnas Kaarli t. 8.

Talitus on avatud iga päev kella 9—3.
Tel. 451-89.

Tellimishind aastas 6 krooni, 1/3 a. 3 kr.,
1/4 a. Kr. 1.50, kuus 50 senti.

Kuulutuste hinnad à üks lehekülg:
teksti ees 50 kr., tekstis 80 kr., teksti
järel 40 kr. Väline kaas 80 kr., sise-
mised 60 kr.

Nr. 7

1933

SISUKORD:

- Oma asjus.
- Õp. R. Uhke:* Kes veeretab kivi ära.
Jutlus.
- A. P.:* Mõnd Kaitseliidu kodukorrast.
- J. Tederson:* Noored Kotkad, kes sõit-
nud Ungarisse.
- Sen-Sen:* Šarš.
- Seitsekümmend naist jalatallani lei-
nas. Humoresk.
- Ins. K. Anton:* Gaasikindlad varjupaigad
õhurünnakute vastu.
- J. Ala:* Ratsakaiteliitlane luurel.
- J. Rammus:* Kuidas käisime suvel laag-
ris ja mida seal õppisime.
- Bridž.

Eesti
Trükivärvi Vabrik
Louis Nicot

Tallinn,
Vabriku 12,
telefon 439-58.

Valmistab kõik trüki-
värvid, kuivad ja
hõõrutud, litograafia,
ofseti ja muu jaoks.
Värnitsat, valtsimassi
kõigis sortides ja
kanguses.

TALLINNA LINNAPANK

TALLINNAS, S. JA V. KARJA NURGAL 7/2

Telegrammi aadress: „Linnapank“

Direktor J. L. Jürgens 443-40; direktor P. Kurvits 427-19; direktor T. Loik 448-39.
Operatsioonisaal ja raamatupidamise osakond 426-75

Toimetab kõiki pangaoperatsioone sise- ja välismaal.
Võtab kaupu oma aitadesse hoiule ja annab nende
vastu laene.

ÜHISUS „ESTONIA EKSPORTTAPAMAJAD“ TALLINNAS

on suurim kaitseväge varustaja igasuguste tapamaja- ja vorstivabrikusaadustega.

Ühisuse oma lihakauplused asuvad:

Lihatsentraal 1 —

Estonia puistee 27, tel. 462-82,

Lihatsentraal 2 —

S. Pärnu m. 57,

Lihatsentraal 4 —

Jaani 3, tel. 457-14,

Lihatsentraal 5 —

Katusepapi 38,

Lihatsentraal 6 —

Pärnu, Vee 9, tel. 96,

Lihatsentraal 7 —

Nõmme, turuplats,

Lihatsentraal 8 —

Tallinn, Vabriku 3,

Lihatsentraal 9 —

Tallinn, Vaksali puistee 8, tel. 438-93.

ELAMUTE SISUSTAMISE ATELJEE

„UUDNE MÖÖBEL“

TALLINN, VIRU 16-2, II KORD, TEL. 467-91

ATELJEED JUHATAVAD KUNSTNIKUD R. WUNDERLICH JA O. MARTINSON

MÜÜME ORIGINAALKAVANDITE JÄRGI OMA TÖÖKOJAS VILUNUD ASJATUNDJA
PUUTÖÖMEISTRI JUHATUSEL VALMISTATUD UUDSET, OTSTARBEKOHAST, MAITSEKAT
JA HINNALT ODAVAT MÖÖBLIT. MÖÖBLIT VÕIB OSTA JA TELLIDA NII KOMPLEKTI-
DENA, KUI KA ÜKSIKESEMETENA, OMA SISUSTUST AEGAMÖÖDA TÄIENDADES OMA-
VAHEL KOOSKÖLAS ESEMETEGA. MÖÖBLID ON VALIKU HÖLBUSTAMISEKS MEIE
ÄRIS ESITATUD ALATISE NÄITUSENA

AVATUD IGAL ÄRIPÄEVAL KELLA 9-6

AR EESTI RAHVUS-
AAMATUKOGU

Ar 933P
Kaitse

Kaitse Kodu!

ILMUB 2 KORDA KUUS

Nr. 7

Talinnas laupäeval, 15. aprillil 1933

IX aastakäik

JÜLESTÕUSMINE

PERUGINO maali järele

Oma asjus

Käesoleva numbriga algame artiklite seeria avaldamist kaitseliidu ellu puutuvatest küsimustest. Artiklid on mõeldud vaidluskorras ja peaksid tekitama mõttevahetusi meie pere liikmete vahel. On ju terve rida küsimusi, mis on reguleeritud vastavate juhtnööridega, kuid millest saadakse mitmeti aru. Et nende keerdsõlmede lahendamine sünniks üldkasulikult kõikide teadmisel, tahab toimetus tulevikus pakkuda lehe veergudel ruumi ilmunud artiklitele vastuväideteks kui ka uutele mõttealgatustele.

Tulles vastu lugejaskonna soovidele avame järgmises numbris küsimuste nurga. Üldise tähtsusega küsimustele vastame lehe veergudel. Vähema tähtsusega küsimustele vastame kirjateel, kui küsija poolt küsimusele vastuse jaoks kirjamark on juure lisatud.

Kaasas sammudes ajaga hakkame tänasest peale tooma ülesandeid ja lahendusi meil praegu leviva seltskondliku ajaviitemängu bridži kohta.

Meie kaitseliidu tegelaste ja kaitseliidule ligidal seisvate avaliku elu tegelaste jäädvustamiseks jatkame „Kaitseliidu töö ja elu“ nurgas lühiteadete ja piltide toomist kohapealseist tähtsündmustest. Saatke toimetusele sellesisulist materjaali!

Kaastöölisile, vanadele ja uutele, tuletame siinkohal veel kord meele, et kaastöö, mis peaks ilmuma kuu esimeses numbris — saadetagü toimetusse hiljemalt 5. kuupäevaks, ja teise numbrü jaoks — hiljemalt 20. kuupäevaks.

Kõikidele „Kaitse Kodu!“ sõpradele häid kevadpühi!

Toimetus.

„Kaitse Kodu!“ aastatellijate ja tellimiste kogujate vahel väljakuulutatud tingimustel 10. aprillil 1933. a. toimetatud ergutuspreemiade jagamisel langesid võidud:

Tellijaille:

1. võit — jalgratas — tellija nr. 2034 — Joh. Teras, Kõo ag.
2. „ — spordipüss — tellija nr. 1062 — O. Suursööt, Tatari 48-b, 13.
3. „ — püstol-brauning — tellija nr. 3107 — Petseri maleva staap.
4. „ — kirjutuslaua garnituur — tellija nr. 1042 — V. Ots, Harju 44, Tallinnas.
5. „ — paar suuski — tellija nr. 1015 — J. Rumberg, S. Kloostri t., Tallinnas.

Tellimiste kogujaile:

1. võit — jalgratas — Ed. Paju, Tallinnas.
2. „ — kohvergrammofon — O. Ilves, Petseris.
3. „ — spordipüss „Geco“ — N. Kütt, Narvas.
4. „ — Belgia FN brauning — A. Karukäpp, Rakveres.
5. „ — nahast portfelli — E. Saks, Narvas.

Võidud antakse välja „Kaitse Kodu!“ talituses Tallinnas, Kaarli 8 II, igal tööpäeval kella 8—15 või saadetakse soovikorral saateadressi teatamisel võitjaile kätte.

Talitus.

Kes veeretab kivi ära.

Ja esimesel nädala päeval tulid naised väga vara, päikese tõustes, haura juure ja ütlesid isetestis: „Kes veeretab meie kivi haura ukse eest ära“.

Markuse ewangeeliumist.

Nad etfisid, kui arvasid, et võivad Elu hoida hauas. Küll nad veeretaksid selleks haura ukse ette suure, raste kivi ja panid pitseriga kinni. Küll nad seadsid selleks hästirelvastatud sõdurid walwele, kes pidid takistama elu ülestõusmist. Ja ehk nad küll kasutasid kõiki võimalikuid ettewaatusi abinõusid — selleks nad olid füiski jõuetud, et hoida Elu hauas. Eluwürst murdis tee wabadusse . . . Teda ei küttestanud külmad taljuseinad ega fidunud raudsed ahelad. Terasest taotud Rooma leegionärid warisefid hirmul tokku ja põgenesid linna. Ülestõusmise wäed veeretaksid raste kivi Elu teelt. Elu elas — surm oli võidetud.

Taas pühitjeme elu võidupühi. Taas tunneme, kuidas „südames midagi salaja tärtab, paisuwat, wallale püüdwat“. Taas hõistame igale ellu ärkawale idule laulusõnu. Terwitame filmi ja südant suudlewaid päikeseikiiri. Tunneme joobumust kewadtuule paitawalt kaisutusist. Elu tulwaw loodus laulab hünni oma Isjandale.

Ent tänapäewa inimese südamest ei pääse füiski elu täiel määral wabadusse. Inimesed just nagu elaksid külmas hauas. Raste kivi on veeretatud südamele. Häda ja puudus on wajutanud sinna oma pitseri, mida pole suutnud seni katki murda ükstei maine wõim. Kes veeretaks kivi ära? Majanduskriisi ja tööpuuduse rõhuwa kivi. Nii küsiwad, nii palwetawad miljonid huuled.

Ka Gesti, meie kallid kodu, tunneb, kuidas kivi muutub üha raskemaks, kuidas olud lähewad järjest kitsamaks. Põid ja töötoda, tool ja kirik ägawad surutise all. Täna künnad ja külwad, täna on weel käituste ja ametasutuste ukse awatud — ent homme päew wõib need juba sulgeda, tuua libedust ja meeleheidet. Kes veeretaks kivi ära? Kus on käed walmis ühisele tööle? On koguni weel neid, kes lisawad oma poolt raskusi, kes näewad üldsuje hädas endale teenimiswõimalusi ja hääle juurekaswu. On inimesi, kes waatawad lotult pealt, kuidas kiwiwared kaswawad.

Kes veeretaks kivi ära? Si muu kui ülestõusmise wäed. Peame lastma endid elustada jumalikest wägedest. Need kõrwaldawad meie südameilt wiha, enesearmastuse ja loiduse kiwikangrud. Need seowad käed ja waimustawad südameid ühisele tööle. „Minu Isa teeb tööd tänini“. Nii ütles Eluwürst. Ülestõusmispühadel — elu uuestisünnil — leiawad need sõnad jälle kinnitust. See Isa tahab, et ka meie, tema lapsed, samuti töötaksime. Tahab, et Gesti mehed ja naised tunneksid oma kätes uut elusõudu ja wäge.

Weeretaksid ühijelt kivi ära, mis lasub, tänapäewa needusena, meie kodu uksele ega lasse tuppale täiel määral elu ülestõusmise rõõmu.

Olgu õnnistatud ja terwitatud kõiki ülestõusmispühade nimel, kes kaitsewad meie kallist kodumaad ja paluwad tema eduks ja õnneks Jumalalt eluwäge.

Rein Uhte,

Callinna Pauluse koguduse õpetaja.

MÕND KAITSELIIDU KODUKORRAST

Organisatsiooniliselt kaitseliit jaguneb malevateks. Majanduselu ja administratiiv-küsimuste korraldamiseks jagunevad malevad majandus-administratiiv-üksusteks: malevkond, kompanii, üksikud rühmad ja neile vastavad.

Majandus-administratiiv-üksuseks nimetatakse maleva alajaotust, mille eesotsas seisab pealik ja juhatus ja mil on oma revisjonikomisjon.

Alajaotused ilma juhatusteta nimetatakse allüksusteks.

(„Kaitseliidu kodukorra“ projektist.)

KOMPANII JA ÜSIKU RÜHMA ORGANISEERIMISEST

Ülal on loeteldud kõik, mis kavatsetavas kaitseliidu kodukorras on toodud üksuste organiseerimisest. Loomulikult kaitseliidu kodukord ei ole kohustatud sisaldama üksikasjalisi üksuste koosseise, kuid põhimõttelised alused peab ta organiseerimistöele ikkagi andma.

Eriti tähtis ja vajaline on see kaitseliidus, kus üksusi ei saa lüüa valmis kindlate šabloonide järgi, vaid neid tuleb luua elunõuetega ja kohalike oludega kooskõlastatult, et üksus saaks ka elujõuline.

Mis näpunäiteid annab meile sel alal kavatsetav kodukord? Peale ülaltoodu leiame veel järgmist:

Sama korralduse III peatüki alul „Juhtimine“, kus antakse veel mõningad juhendid välispidise organiseerimise läbiviimise kohta.

Veel leidis üksuste organiseerimise kohta järgmisi näpunäiteid:

1) malevkonna koosseis ei tohi olla alla 250 kaitseliitlast;

2) pataljoni koosseisu peab kuuluma vähemalt kaks kompaniid või eriüksust;

3) kompanii peab koosnema vähemalt 2 rühmast, 60 mehest;

4) rühma moodustavad vähemalt 3 jagu ja ta minimaalne koosseis on 26 meest.

5) jao minimaalne koosseis on 7 meest.

See oleks peagu kõik, mis üksuste organiseerimise kohta „Kodukorra“ kavandis leidub. Kodukorrale seltsivad veel üksuste koosseisud ja asi paistab välispidiselt olevat korras.

Minnes sügavamalt üksuste ellu selgub, et olukord ei ole sugugi nii roosiline, ja organisatsiooni puuduliku läbitöötamise tõttu tuleb üksusel võtta vastu palju hoopis põhjendamatuid etteheiteid.

On harjunud viisiks midagi panna maksma: „See peab nii olema.“ Aga kas seda saab ka läbi viia, see on juba küsimus. Kaitseliidule ja ta üksustele on tarvis ette kirjutada reegleid, muidu ei saaks organisatsioon püsida, aga kui elu ei paindu nende reeglite järgi, siis on nad kasutud.

Mis selles osas on ütelda „Kodukorra“ kohta? Siin on kõik üksuse liikmed löödud ühte patta ja keedetud popurrii.

Näiteks, kui kompanii läheb välja taktikalisele õppusele, siis peavad sinna välja tulema kõik kompanii liikmed, sest praeguse korralduse juures pole mingisuguseid eraldusi ette nähtud.

Tulevad välja noored mehed, kes pole täieliselt veel omandanud relva käsitamise oskust, tulevad välja ka vanad härrad, kes vahest sisekaitse teenistusega saaksid hakkama, kuid kel käib üle jõu tegutsemine lahingolukorras.

Meie üksuste õnnetuseks on nende väga kirju koosseis. Peale eluaastate grupeeruvad üksuste liikmed nende osavõtu järgi kaitseliidu tegevusest. On mehi, kes täidavad täie hoolega 100% nende peale pandud kohuseid; on mehi, kes tulevad välja ainult „hädakorral“, „kui tingimata tarviline“ jne., on ka mehi, kes peagu hoopis õppe- ja muust tegevusest osa ei võta ja lubavad tulla välja alles „tõelise vajaduse“ korral.

Ei maksa tõsiasjade ees silmi kinni pigistada: meil on teatav protsent mehi üksuste ridades, kes üksuste eluavaldustest peagu sugugi ei võta osa, kuid nendest loobuda on ka võimatu.

Mis on niisuguse popurrii tulemus?

Tuleb ette väga mitmekesised väärnähtusi.

Üksus ei anna oma võimeist õiget pilti. Näiteks on kolmerühmaline kompanii 100 liikmega. Kuidas seda üksust hinnata lahingjõuna? Koosneks ta kaitseväälast, oleks pilt ta võimete kohta selge. Kaitseliidus ei ole sugugi võimatud järgmised juhtumid:

100-st kompanii liikmest on 15 noort, kes ei ole veel läbi teinud „algaja kaitseliitlase“ kursust, ja need tuleb lugeda veel väljaõpetamata meesteks.

Kümmekond meest on vanad, kes sõjakäigule kaasa ei tule. Neid sõjalise jõuna arvestada ei saa.

Edasi igas üksuses on oma 10–40% „passiivseid liikmeid“, „surnud hingi“ jne. Ka neid ei või lahingjõuna täiel määral arvestada. Sõjakäigu puhul nendest suurem osa kombineerib kindlasti ennast seljataguse teenistusse.

Nii siis, üksuses koguneb võrdlemisi suur protsent liikmeid, keda ei saa üksuse lahiguvõime hindamisel võtta arvesse.

Ja mis veel halvem: niisuguse olluse protsent ei ole kõigis üksustes ühesuurune. On 100% puhtaid üksusi, kuid on ka üksusi, kus nende arv kipub tõusma pooleni liikmete arvust.

Sagedasti nimetatakse mõnd üksust „loiuks“ ja seda ainult ühe osa meeste pärast. Näiteks ühes Ida-Eesti kompaniis on 2 rühma õppelaskmise otse eeskujulikult läbi viinud, ühes rühmas on aga suurem osa „surnud hingi“ ja kogu rühma keskmine tulemus on

A. Kviesis uuesti Läti presidendiks

11. skp. andis ametivande järgneva kolme aasta peale juba esimesel valimiskäigul absoluutse enamusega Latvia riigipeaks tagasivalitud senine riigipresident Albert Kviesis.

A. Kviesis on meie liitriigi tusedaimaid riigimehi. Põlvenedes Läti „Mulgimaalt“ — Sengalliast, ei ole ta kunagi kaotanud sidet maaga. Maalt on pärit tema heasüdamlikkus, võimas kogu, rahu ja sisemine tasakaal, suur tööarmastus ja kohusetunne. Senise kolmeaastase eduka tööga on A. Kviesis võitnud laialdased isiklikud sümpaatiad ja üldise tunnustuse. Ta on poliitilisest põllumeeste kandidaadist muutunud rahva kandidaadiks.

Suur Läti kaitseliidu sõber ja tõsine vabatahtliku omakaitse mõtte pooldaja.

Ka Eestile ei ole A. Kviesis võõras. Veetnud oma üliõpilasaastad meie ülikoolilinnas Tartus ja korraldanud maailmasõjapäevil Läti sõjapõgenejate kolooniat Elvas — tunneb ta meie olusid ülihästi ja omab peale poliitiliste sidemete veel palju isiklikke sõpru ja sidemeid meie kodumaal.

teiste rühmade omast tunduvalt halvem. See meeste grupp rikub ka kogu kompanii tulemusi.

Siin oleks küll õiglane mehed üksustes jagada kahte gruppi: ühte rivimehed ja teise kõik need, kes rivisse ei kuulu. Meeste liigitamisel tuleks võtta aluseks järgmised põhimõtted.

Kaitseliidu liikmed oma õppetegevusest osavõtu ulatuselt jagunevad kolme liiki.

Esimesse liiki kuuluvad noored, kes veel pole kaitseväge sundteenistust läbi teinud. Neid noori nimetatakse *algajaiks kaitseliitlasiks*, kuni nad ei ole veel malevalase katsel sooritanud.

Teises liigis oleksid mehed, kes mobilisatsiooni korral lähevad kaasa sõjakäigule. Neid võiks nimetada *rindemeesteks*.

Kolmandasse gruppi kuuluksid kaitseliitlased, kes vanaduse tõttu või tervislikel põhjustel mobilisatsiooni puhul sõjakäigule kaasa ei lähe, vaid jäävad täitma seljataguseid ülesandeid. Neid mehi nimetame *sisekaitsemeesteks*.

Vaadeldes ülalooteldud kolme gruppi näeme, et tõelise lahingujõuna võib arvestada ainult teist gruppi,

s. o. *rindemehi*. Algajad kaitseliitlased on veel välja õpetamata ja sisekaitsemehed ei suuda enam kõiki lahingu-ülesandeid täita, mispärast ei saa neid täiel määral arvestada.

Pealegi algajate ja sisekaitsemeeste väljaõpe korraldatakse erikava järgi.

On täiesti loomulik, et säärase koosseisu juures üksuse lahinguväärtus oleneb peamiselt gruppide arvestatavast vahekordadest. On rindemehi rohkem, tõuseb üksuse väärtus.

Seni on kaitseliitu arvestatud tegevliikmete arvuga, ükskõik missugusesse gruppi nad kuuluvad. See ei ole õige.

Et saada tõelist pilti, tuleks meeskonna tuum, s. o. rindemehed, teistest eraldada ja seda ka eriliselt arvestada. Seda on kõige hõlpsam teha üksustele vastava koosseisu andmisega.

On tarvis moodustada üksustes rindemeestest eri alajaotused. Täiesti vastuvõetav oleks samasugune jaotus nagu see on läbi viidud kaitseväes. Üksus koosneb: rivi alajaotustest ja üld alajaotusest.

Tallinna Majaomanike Seltsi MAAMÕÕDU BÜROO

Võtab vastu: ehituskrunte mõõtm. tükeld., kavade, plaanide, koopiade valm. ja muid maamõõdu töid. Töö eest täieline vastutus. Büroo asub Tallinnas Lai t. 1 ja on avatud kella 11–12-ni, tel. 467-69, Muul ajal tööde vastuvõtmine Toomkooli t. 2–1.

Näiteks kompanii koosneb rivirühmadest ja üldrühmast. Kaitseliidus oleks niisugune liigitus täiesti vastuvõetav. Eraldades rindemehed eri rühmitustesse saame kohe kätte kaitseliidu kandva osa, mida tegutsemise korral peajasjaliselt tuleb arvestada.

Nii siis kõik rindemehed kuuluvad üksuse rivi allüksustesse (kompaniides — rivirühmadesse ja üksikutest rühmades — rivijagudesse). Ülejäänud mehed kuuluksid kompanii üldrühma ja üksikus rühmas — üldjaku.

Üldrühm (üldjagu) koosneks järgmistest jagudest (gruppidest):

Õppejagu. Vastuvõetud kaitseliitlased, kes varemalt sõjaväelist õppust kaasa teinud (vaatamata eluaastale) ei ole, määratakse vastuvõtmisel küll kas rivi- või üldrühma, kuid komandeeritakse otsekohe õppejaku, kus nendega võetakse läbi „algaja kaitseliitlase“ kursus, mille läbivõtmise järele korraldatakse neile malevlase katse. Katse edukalt sooritanud mehed saadetakse oma rühmadesse ja jagudesse tagasi malevlastena, s. o. täisõiguslike kaitseliitlastena. Katset mitte sooritanud algajad jäävad kordamisele teisele kursusele. Kui nad ka selle läbitegemise järele ei suuda sooritada malevlase katset, kustutatakse nad üksuse nimekirjast.

Õppejao kaader (jaopealik ja ta abi) kuuluvad alatiselt üldrühma koosseisu, kuna õpilased viibivad seal ainult algaja kursuse läbivõtmise ajal, millise vältus on 3—6 kuud.

Sisekaitsemeeste jagu. Siia määratakse mehed, kes oma vanaduse või tervisliku seisukorra tõttu mobilisatsiooni korral sõjakäigule kaasa ei lähe, vaid jäävad täitma sisekaitse ülesandeid. Neile korraldatakse õppusi erikava järgi ja laskmistest on nad kohustatud kaasa tegema ainult „karikavõistlusi“.

Erimeeste jagu. Siia kuuluvad kõik „surnud hinged“, keda mingisugusel põhjusel ei taheta kaitseliidust välja heita. Erijakku kuuluvad veel n. n. „majandusmehed“ ja sanitaarid, kui viimased rivimeestest on eraldatud.

Nii siis jalaväe kompanii omaks järgmise koosseisu:

- 1) 2—3 rivirühma à 3—4 jagu ja
- 2) üldrühma, mille koosseisu kuuluksid: a) õppe-, b) sisekaitsemeeste ja e) erimeeste jaod.

Üksikuis jalaväe rühmades tuleb rühmade asemel võtta jaod ja jagude asemel — grupid.

Milliseid paremusi annab sääraselt organiseeritud üksus võrreldes senisega? Väga paljugi.

- 1) Arvates kokku rivirühmade meeste arvu saame selge pildi, kui suur on üksuses lahinguvõimeliste meeste hulk;

- 2) iga mehe saab ta võimete kohaselt rakendada tööle;

- 3) üksuse hindamine muutub õiglasemaks, kui seda teha meeste liikide järgi, näiteks: „Karikavõistluste“ hindamisel võetakse arvesse kõik üksuse liikmed; taktikalistest õppustest osavõtu hindamisel võetakse arvesse ainult rivirühmad; noorte õppuste hindamisel võetakse arvesse ainult õppejaod;

- 4) õppetegevus muutub palju intensiivsemaks, sest peagu ühevõimelised mehed on koos ja ühtlasele meeskonnale saab õppusi korraldada edukamalt kui mitmesuguste võimeteiga meestele;

- 5) eraldades jäärad talledest peaks meeste osavõtt õppetegevusest muutuma suuremaarvuliseks.

— — — — —
Need on üldjoontes põhialused, milliseile elunõudeist tingitud põhjustel tuleks rajada kompanii ja üksiku rühma organisatsioon.

Põhimõtteks on: igale mehele anda tööd ta võimete kohaselt, siis võib ka nendelt nõuda.

A. P.

Toimetuse järel märkus. Avaldame eelpool toodud mõtteavaldused vaidluskorras. Loodame, et see küsimus kohtadel leiab läbikaalumist. Kui tarvilik, anname selleks veel ruumi meie ajakirjas. Peasi — kus tekib vaidlusi, seal peab ka järgnema selgitusi.

Toimetus.

Suurim Eesti valmisriiete äri ja vormiriiete tööstus

„ATE“

Harju tän. 37

End. a.-s. Tormoleni ruumes.

Elegantsemaid üleriideid daamidele ja härradele

Soodsad maksutingimused

Vormiriiete töö täidetakse vilunud meistri juhatusel.

Grupi-viisi suur hinnaalandus

*Poored kotkad,
kas sõidame*

*laagrisse
Ungarisse.*

*Mõttemõlgutusi skautide
ülemaailmse laagri kohta.*

Perioodiliselt teatud aastate takka tulevad skaudid üle maailma kokku ühisesse laagrisse, iga kord ise maal, olles külalisteks selle maa skautidele, kuid olles ühtlasi oma kodus — oma laagris. Need kohtumislagerid (nagu selle ristitud sel aastal ungarlased) toimuvad ülemaailmse skautide liidu nõukogu ja kongressi otsusel, olles seega ühtlasi ka kogu skautide pere ühissettevõtteks, kus saab näha iga maa noorte omapäraseid ehitusi, tutvuda nende töökorraldustega, sõbrutseda ja vahetada mõtteid üldiseks tarvitamiseks kujunenud laagrikeeles, mida kõneldes kõneleja isegi ei tea, kust too kõnekeel on pärit. Nende laagrite nimeks on skautide peres üldiselt „jamboree“ (loe džamboree) — sõna, mis põlvneb kustki eksootikast ja eestikeelselt vist kõige õigemini on tõlgitsetav mõistega „suurlaager“.

Mälestuses püsib üks niisugune jamboree aastast 1924 Daanis, Kopenhaageni lähedal. Tookord olime esindajaina neljakesi, kuid kindlasti oleksime igaüks midagi erilist suutnud näha, kui oleksime olnud neli korda suuremal arvul ja enamgi. Iga rahvus püüab siia tuua omapärasust ja oma parimat. Siin on näitusele välja toodud iga liigutus osavõtjailt, iga ese, mis näitab praktilisust ja märgib edu oma maa organiseerimistöös. Kuid auhindadeta, kuldaurahadeta. Ja see kõik ei olegi teisiti auhinnatav kui sümpaatiaga, mida vastava rahvuse laager ja ta elanikkond suudab võita teiste skautide hulgas. Ja veel auhinnana see au, et viiakse kaasa oma maal tarvitamiseks paremaid võtteid — halvemal juhul puhtalt järeletegemiseks, paremal aga oma organisatsioonile, oma rahvapärasusele ümberkujundatult. Muidugi peab ka mainima, et tookord toime kaasa ka vaimustuse Daani vastu, niivõrd palju ja hästi näidati meile kõiki tolle maa nurki ja võimeid, kuid siiski... jõudes tagasi oma kodunurka Lõuna-Ees-

tis oli esimene mõte meie kungasmaastikku silmates: mida saab uhke ja kiidetud Daani „Šveits“ sellesama-kese Eesti mäemugula vastu?

Nüüdne Ungaris peetav suurlaager tuleb palju uhkem kui tookordne Daanis. Sest organisatsioonid näitavad edusamme, rahvas saab aru vajadusest noorsoos arendada rahvusliikkuse kõrval ka sügaval ja isiklikul kokkupuutel rajanevat rahvusvahelist sõbralikkust teiste vastu. Tookordne Daani ligi 6000-line elanikkond telkide all kavatsetakse 1933. aastal ületada viiekordselt — ainult viiekordselt, sest majanduslik kitsikus sunnib selleks. On ju eelmisel, skautluse täisealsuse juubeljamboreel seda ületatud üle 8-kordselt (Inglismaal 1929. a. oli laageris 50.000). Kuid need arvud kõnelevad ka juba küllaltki suurejoonelisusest organiseerimise ja ettevalmistuste alal.

Krahv Paul Teleki, Ungari skautide auvanem, rahvusvahelise skautide komitee liige ja peetava jamboree üldjuht, kirjutab eessõnas selleaastase jamboree tutvustamisbrošüüris:

„Jamboreed iga nelja aasta takka on kujunenud skautide tähelepanuväärseimaiks suursündmusiks üle

Kopenhaageni jamboree üldvaade

KARL OTSA †

18. märtsil s. a. pärast rasket ning lootusetut löikust ülikooli haavakliinikus sulges silmad igavesele unele vana kaitseliidu tegelane, Tartumaa maleva Tartu-Maarja malevkonna pealiku abi Karl Otsa.

Karl Otsa on sündinud 21. jaanuaril 1886. a. Raadil põllumehe pojana. Oma sündmusriikka eluea kestes on Karl Otsa elavalt võtnud osa seltskondlikust tegevusest, olles alati sõbralik, hoolas ja äärmuseni kohusetruu.

Maailma- ja vabadussõja rasketest heitlustest osa võttes ta sai raskesti haavata. Kaitseliidus tegev 1925. a. peale, täites Tartu-Maarja malevkonna pealiku abi kohuseid, ühtlasi olles Tartumaa maleva suuremail kokkutuleku puhkudel — manöövreis, suvilaagreis jne. — majanduspealik, missuguste küllaltki raskete ülesannetega tuli alati hiilgavalt toime. — Omab vabadussõja mälestusmärgi ja kaitseliidu „Valgeristi“ teenete eest.

23. märtsil toimus selle vaigse, tüseda töömehe muldasängitamine Tartu-Maarja kalmistul. Vaimuliku talituse pidas õp. R. Funke, mille järele esimesena sai sõna maleva pealik kolonel-leitnant P. A s m u s, kes lühidalt tuletas meele kadunu teeneid ja pani pärja maleva nimel. Pealeselle pandi pärgi mitme organisatsiooni poolt, kuhu kadunu kuulus, muuseas panid pärja pealik A. Prost Tartu-Maarja malevkonnalt, prl. A. Koorits Raadi jaoskonnalt ja invaliidide koonduselt.

Aukompanii moodustas Raadi kaitseliidu-üksus.

Puhka rahus, tubli töömees! Olgu Sulle kodumaa muld puhkamiseks kerge!

K. P.

kogu maailma. Nad viivad meid liikumise uuele arendamisele ja tõstavad hoogu. Peale ülemaailmse skautide vendluse arendamise on iga senine jamboree kannud oma eri iseloomu. Nii oli esimene üldise vastastikkuse tunnustuse väljendajaks, teine (Kopenhaagenis) oli jõuprooviks sõbralikul võistlusalusel, kolmas (Birkenhead) oli juubeliks, mille kaudu anti teada, et liikumine on saanud täieseliseks.

Neljandast ootame usalduse, jõu ja enesekindlustunde arendamist, ja seda ajal, kus kõik kannatavad praeguse maailmakriisi mõjude all. Me kõik püüame end parandada. Tahame vabaneda üleliigsest ja säilitada ainult olulist. Jamboreed ise muutuvad järjest — kuuenda skautide maailmakonverentsi seletuse järgi — suurest propagandaabinõust ühiseks suvilaagriks, kus laagriosavus ja rahvuslikud töömehodid ülemaailmse vendluse ja isiklike sidemete loomise kõrval võidavad suurema tähtsuse.“

Ja edasi:

„Laagrimärgiks valisime ungari rahvaluules esineva imehirve, kes mineviku sõdureid juhatas uutele ja parematele laagrikohtadele. Nüüd ilmub jälle imehirv, et skaute, meieaja ideesõdureid, kõikidest ilmakaartest kokku meelitada Gödöllösse, kus nad ungari skautide külalishakuses kuninglikus pargis laagri ehitavad. Vanal ajal oli imehirve ilmumine hea pöörde tähiseks, milline rõõmutervitusega vastu võeti. Usume, et ka jamboree 1933 mitte üksi skautidele, vaid ka kogu inimkonnale toob head kaasa.“ (Minu vaba tõlge. J. T.)

Jamboree 1933 peetakse nii siis Gödöllös, Budapesti lähedal, 1.—16. augustini. Suur laagriala on jaotatud alalaagrisse, rajoonidesse, iga rajoon skaudi eriseaduse kirja all. Nendesse alalaagrisse mahutatakse osavõtjad ühikutena rahvuste järgi 35 isikust, kusjuures meelega viiakse — juhul, kui üks riik saadab mitu sellist ühikut — ühikud igasse alalaagrisse mitmest rahvusest võimalikult laialdaselt vastastikkuseks tundmaõppimiseks ja sõprussidemete loomiseks. Laagris elatakse tavalist laagrielu — äratus kell 7, eine kell 8, liputervitamine kell 9 jne. Kell 15 lastakse laialdane publik laagrisse, kl. 16—17 esinemised-ettekanded paraadiplatsil, 17—19 sama laagriteaatris, 20.30—22 lõkkeõhtu, 22.30 täieline öörahu. Ka laagripäevad on jaotatud suursündmustele — 2. augustil pidulik laagri avamine, pühapäevadel jumalateenistused ja paraadid, vahepeal ettenähtud ekskursioonid ja laagri tegevustik. Paraade võtavad vastu Ungari riigihoidja, kes on Ungari skautide kõrgeim kaitsja, ülemaailmne skautluse isa ja looja lord Baden-Powell ja teisi kõrgemaid võimukandjaid. Ekskursioone on ette nähtud ametlikult kaks, oma valiku järgi — Ungari madalmaa, Ungari mägestik, Balatoni järv, Põhja-Ungari tööstused, ajaloolised mälestusmärgid ja teine Budapesti linna tutvustamiseks.

Laager on rahvusvaheline ja kasutab eksterritoriaalsuse õigusi. Selleks on kõik vajalised asutused laag-

Parlamendihoone Budapestis

rijuhatuse enda organiseeritud: laagripostiametkond, laagrituletõrje, laagripolitsei, laagripank, esimese abi teenistus jne. Pealeselle loomulikult vajalised spordiplatsid, toitlustusseaded, veevärgid, valgustus, kauplused ja huvitavalt omapärane skautide kaubabörs — teatud rajoon, kuhu tulevad need, kes tahavad midagi mälestuseks vahetada või mingit kollektsiooni koguda: soovija tõstab käesoleva eseme kõrgele ja vaatab, mida ta selle vastu samuti ülestõstetud esemeist endale tahab saada; leidnud soovitu, antakse need vastastikku üle ja sellega on kaup koos, ilma et sellest mingeid kaebusi ja kurtmisi võib tõusta, olgu esemete vahe kui kallis ja kui suur tahes. Viimane ettevõtte on kindlasti kohaks, kust paljud poisid endile toovad kaasa suure kollektsiooni märke, keppe, lippe, marke, fotosid ja muud, kui vaid nendel enestel ennem sellele on mõeldud ja selleks varustatud, et mitte lõpuks ka oma pükse mõne meeldiva eseme vastu vahetada.

Laagri kõrval on veel erilaager neile organisatsioonidele, kes ei kuulu ülemaailmsesse skautide liitu, siis skautide-lendurite laager (purjelennukite ja mudelennukite võistlused on ette nähtud), meriskautide laager ja gaidide erilaager. Siis veel autopargid, erihotellid ja eriline laager vanemaile juhtidele — külalistena tulijaile jne. Paljugi oleks veel kõnelda — erimaade skautliku kirjanduse ja fotode näitused, skaudifilmid oma kinos, teater ja laagrilõkke rahvusparased ettekanded, laagrireht, erikoosolekud, lõpuks ametlik konverents juhtidele. Vaevalt lubaks ruum siin kõike loetella, ja seda vaimustust, mis tõuseb osavõtjais, ei mõista tavaline sulg kirja panna.

Loomulikult ju maksab selline ettevõtte ka majanduslikult kolossaalseid summasid, seetõttu läheb osavõtt sellest ka igal osavõtjal natuke maksma. Kombe kohaselt kannavad oma ülalpidamise kulud osavõtjad ise, samuti tullakse kokku ka oma laagri varustusega, kuigi

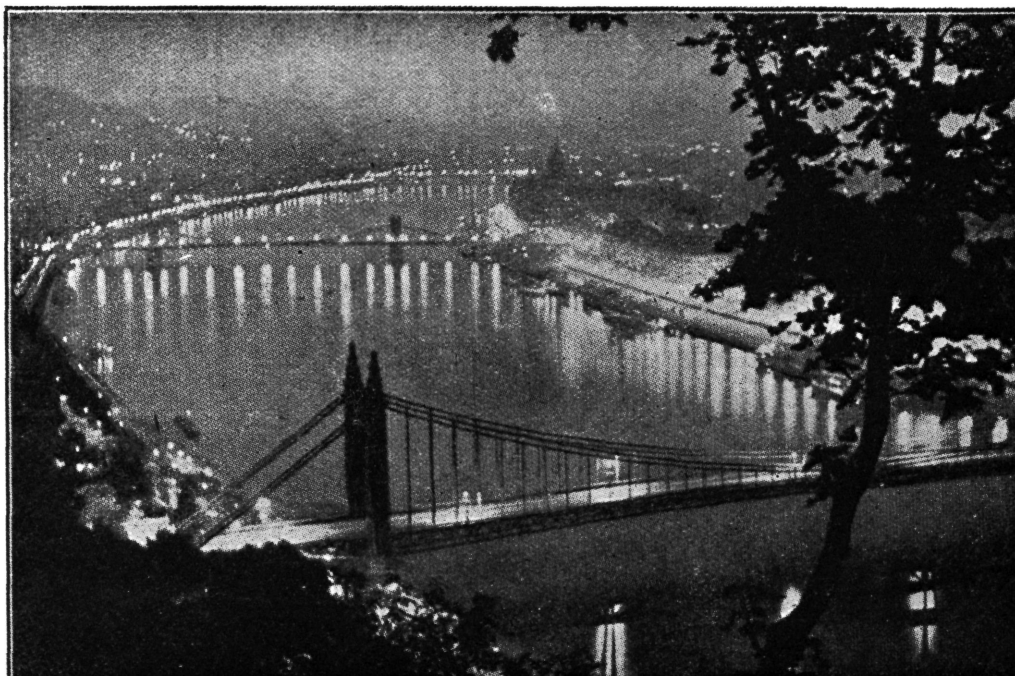
ungarlased on ette näinud võimaluse väga palju kohal saamiseks, üürimiseks. Ilma et pikemalt hakata harutama kulude küsimust üksikasjaliselt, toon oma kalkulatsioonid Eesti kroonides. Sõit on võimaldatud gruppidega raudteel kõigi riikide poolt 50% hinnaalandusega, kui grupis on vähemalt 10 isikut. Neid soodustusi ja veel saadavaid arvestades on osavõtt nõudev ümarguselt 100 krooni pealaagris, kuid üle 18 a. vanuseilt on see veidi kallim. Osavõtt külaliste laagrist maksab ümarguselt sama summa või veidi rohkem. Siia juure arvatud ametikulud, võiks ja tuleks arvestada 120—130 krooni, kusjuures iga osavõtja arvestagu, et ta ka oma taskuraha kulutab oma äranägemise järgi lisaks too-

dule. Sõiduvõimalusist lasevad ennast muidugi kaalutella sõit autoga, omnibusega, jalgratastel ja jalagi, on kõneldud lennukiga sõidust, kuid praeguse kalkulatsiooni aluseks on tavalisim — sõit raudteel. Summast kulub pool raudteesõiduks, teine pool laagrimaksuna toitlustuse ja laagri üldkulude katteks.

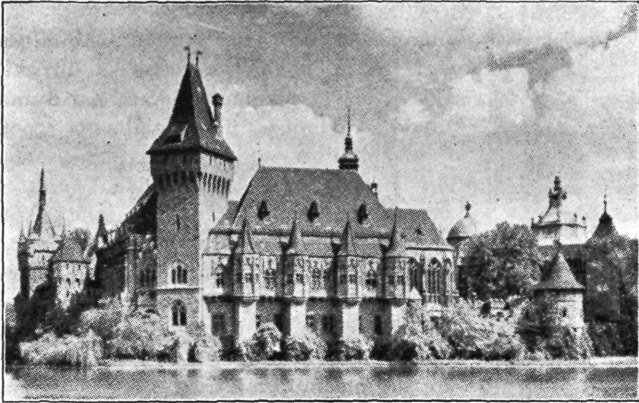
Praegusel majanduslikult raskel ajal on sõidukulu kõvasti tunduv ja seetõttu tõuseb valjemalt kui muidu küsimus, kas võime kergemeelselt iga osavõtja peale nii palju kulutada, sest mida toome vastutasuks selle eest endile?

Sellise küsimuse ees seisib ka Noorte Kotkaste peastaap, kui ta küsimust harutas ja siiski lõpptulemusena pidas soovitavaks noorte kotkaste osavõtu.

Laagrist osa võtma on lubatud noored 15 a. alates. Need on noored, kes toovad laiali selle vaimustuse, mida jamboree neis tekitab, need on element, kes rahvaste vendlust üle maailma levitavad ja asja õigel kujunemisel rahuaate elluviimist ükskord hakkavad teostama. Võib-olla ei tohi me praegu ainult nii kaugeteks väljavaadeteks teha kulutusi, kuna meie kapitalid selleks on liig pisitillukesed. Kuid vanemate poiste, meie

Budapest öösel

Põllumajandusmuuseum Budapestis

Ungari nurk Kopenhaageni näitusel

noortest võrsunud nooremate noortejuhtide õlgadele langeb märksa suurem ülesanne laagrisse sõidu puhul. Nad peavad jälgima ja olema võimelised analüseerima programme ja metoode, et neid pärast oma kodumaa meelsusega kultiveerimist eduga istutada kasvama kodumaa mullapõue. Seda eriti noorte kotkaste juures, kel on küll selge, mida vaja, kuid kel lõplikult vormumata, kuidas seda saavutada. Uusi ja haaravaid töövõtteid on tarvis tuua, vaja on haarata ideid tegevuse mitmekesistamiseks ja muljeid ideede leiutamiseks. Selleks on sobivaim sõita just neil, kes kogu energiaga suudavad noorte hingeelu kohaselt haarata nähtut ja kel edasi on aega ja fanatismi oma aatelise töö tegemiseks, alatud töö jätkamiseks ja parimale järjele viimiseks meie, eesti poiste, hüvanguks. Selleks peaksime võima kulutada, sest sellest sõltub meie tulevik organisatsioonil, temast läbikäinud isikute kaudu edasi ka rahval ja riigil. Rääkimata sellest, praegusel momendil kõrvalise tähtsusega, elemendist, et ka Eestit on vaja esindada ja tutvustada laiaulatuslikult kui riiki, kui arenenud rahvast, kui maad, kuhu võiakse tulla turistidena huvireisidele, mida kõike hea korralduse juures võimalik sõiduga käsikäes taotella ja mis võib anda käegakatsutavaid tagajärgi (teadupärast tuleb samalt jamboreelt mõnesajaline grupp turistide laevaga Tallinna, nende hulgas skautide ülemaailmne juht lord Baden-Powell).

Ja edasi — puhtalt noorte kotkaste seisukohalt tuleb mainida, et ka noori kotkaid tuleb sama-aateliste teiste rahvaste noorte peres tutvustada kas või juba selleks, et näidata Eesti noorte tegevuse evolutsiooni ja otsinguid sel alal, mis ju lõpuks avaldub ka juba Noorte Kotkaste organisatsiooni tekkimises ja ta ligi 5000-ni tõusnud liikmete peres (tähelepanu: samal ajal on ju skautide arv jäänud püsima ja suurenenudki, seega on noored kotkad juure tulnud aatevennad).

Oleks ju veel palju põhjusi kaalutella nii pro kui kontra, kuid siinkohal piirduksin nendega ja küsiks: Vanemad tegelased, kas ei oleks põhjust noorte sõitu püüda hõlbustada ja soodustada?

Noored kotkad, kas me ei sõidaks vaatama oma

hõimuvõldele maale, kuidas nemad elavad ja töötavad, mida on nendel aatelist, mida tuua ka meie väikese kodumaa teenistusse, üheaegselt aga saame võimaluse tutvuda üle maailma kõikide skautide töövõtetega, saame sõpradena kokku puutuda ka pruuninahkse egiptlase, kollase mongooli, laiaõlalise brasiillase ja mustanahkse aafrika, punanahkse ameerika suuharu esindajaga?

Kas me sõidame...?

J. TEDERSON.

**Ainult kõige parem on
teie jaoks küllalt hea.**

Seepärast, perenaised, kui tahate oma riideid ilusti ja vastupidavalt värvida, siis tarvitage ainult

patent

„STAR“

riidevärve pakikestes

ja lükake kõik teised sarnased saadused tagasi.

Rikkalik väljavalik. 56 mitmesugust värvi.

Saadaval igal pool.

Eesti värvivabrik „STAR“

Tallinn, U. Sadama 10.

Meie sullemees on pühade-eelsel ringrännakul tabanud kaitseliidu vanematekogu liikmeid heatahtlikus šaržis. Kaht härrat pole korda läinud tabada. —

Kes mujal lahus, igäüks oma töö juures — siin koos !

Kaitseliidu kuusteistkümmend vanemat

Direktorihärra E. Saar (1), ekskuberner Tartumaalt; kubernerid: A. Kohver (2) Võrumaalt, J. Markson (3) Pärnumaalt, H. Lauri (5) Sakalamaalt; nii vabadussõjas soomusrongi juhtides kui ka rahuajal Virumaa metsa valitsedes jätkub temast igale poole — kol. O. Luiga (4); J. Jakobson (6) — Pärnu iseolemise eestvõitleja; president J. Jaakson (7); riigikogu esimees J. Tõnisson (8); rektor magnificus prof. J. Kõpp (9); koos valitsuse laua taga — koos ka siin: riigivanem K. Päts (10) ja riigisekretär K. Terras (11); pealinna kaitseväge ja kõigi ratsameeste isa — kindral G. Johnson (12); ekstsellents O. Köster (13); selle kogu kõrge presiidium: kindral J. Laidoner (15); härra K. Einbund (14) ja minister Ado Anderkopp (16).

Tänapäeva abielumehe traagika

Seitsekümmend naist jalatallani leinas

Ungari humoreski aineil

Tänu jumalale, et olen vaid vaene kodanik ja lihtsurelik.

Loen ajalehest:

„Aafrikas suri Salomon ka Danizulu, zulude pealik. Teda leinab kogu rahvas ja ta seitsekümmend, s. t. seitsekümmend naist. Parim mees, isa, poeg ja sugulane. Õnnistatud olgu tema põrm!“

Küllap tal oli vist tarvis surra... Ja kas on kogu maailmas niisugust parimat meest, isa, poega ja sugulast, kes ei sureks, kui tal on seitsekümmend naist ja seitsekümmend ämma?!

Võib juba ette kujutada...

Kui mul oleks seitsekümmend naist...

Seitsekümmend kübarat kevadeks, seitsekümmend suveks, seitsekümmend sügiseks ja seitsekümmend talveks. Teeks kokku kakssada kaheksakümmend kübarat.

Ei, tänan...

On juba parem, et jään harilikuks surelikuks.

Ja kui mõtelda edasi — seitsekümmend kostüümi kevadeks, seitsekümmend püdzamat suvitushooajaks, seitsekümmend öhtukleiti, seitsekümmend kasukat talveks ja sinna juure igasugu nipet-näpet vastavalt sesoonile, kellaajale ja inimlikule tujule.

Hirmus...

Aga see pole veel midagi, palun... Kõigil seitsmekümnel, see tähendab seitsmekümnel naisel, lugedes iga isiku kohta ikkagi kaks jalga, oleks kokku üks sada nelikümmend jalga. Kõigile sajale neljakümnele jalale

oleks vaja sukki. Siidist! Ja igale siidsukale kingi. Moodseid!

Kohutav...

Tunnen naisi. Nad sooviksid vahetada sada nelikümmend sukka päevas ja sada nelikümmend kinga nädalas. See teeks minu seitsmekümne naise kohta aastas viiskümmend üks tuhat sada sukka ja seitse tuhat kakssada kaheksakümmend kinga.

Hulluda võib, mu daamid ja härrad...

Nüüd oletame vähe usutavat, aga mitte võimatu mat juhtu, et ma ükskord suren. Mina ka... See tähendaks üksi seitsekümmend uut leinariietust.

Ah, vabandage! Mulle meelestus midagi...

Kui oleksin pealik Aafrikas, siis sünniksid minu naised juba leinas.

Milleks neile kasukad? Selles soojuses!

Milleks kostüümid? — Kas ei ole seal küllalt viigi-puid!

Ja sukki ei ole seal ka vaja. Ja kingi ei kanta seal!

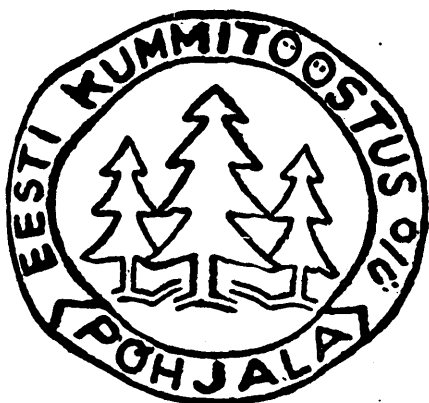
Ainult tallad! Ja nimelt head, millest jatkaks terveks eluajaks.

Ah, on kerge zulu pealikul!

Ta peab pidama ülal ainult seitsekümmend naist. Katmatuid...

Aga meie, tsiviliseeritud maailma harilikud kodanikud? Ainult üks naine ja seda riietada...

Ah, kui teaksin, et äsja vabanenud pealikukoht seal zulude juures on veel vaba, siis...

Kaubamärk

EESTI KUMMITOOSTUSE OÜ.

„PÕHJALA“

Valmistab kõiksugu kummitarbeid ja kummijalanõusid:

KALOSSE

BOTIKUID

SUVEKINGI

SPORDIKINGI

Juhatus ja ladu:

Tallinn, Pikk tän. 33. Telefon 443-12

Gaasikindlad varjupaigad õhurünnakule vastu

Praegu, millal teedeministeriumis väljatöötamisel gaasivarjendite määrused, toome sel teemil kirjutuse dipl. ins. K. Antonilt

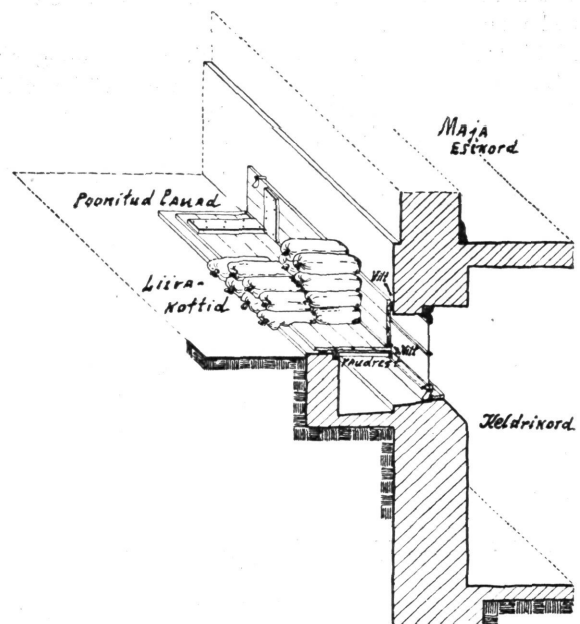
Võimalusi, et lähemal ajal mõne desarmeerimiskonventsiooni otsusel keeldakse ära pommide pildumine õhust, näib olevat väga vähe. See veene on läbi löönud kõigis mõõduandvais kohtades ja tuletanud organisatsioone, mis on tuntud õhukaitse üldnimetuse all.

Õhukaitse võib olla: aktiivne ja passiivne. Aktiivne kaitse, see kõige tähtsam abinõu vaenlase õhurünnakute vastu, sõjalennukite ja muude kaitsevahendite abil, meie oludes, ei suuda anda kaitset täies ulatuses, kogu rahvale. Jääb üle, tähendab, loota ainult passiivsele kaitsevõimalusile. Selle passiivse õhukaitse ülesanne on — hoolitseda ettevaatuse abinõude eest, et tõsise ohu korral vältida katastroofi ning piirata inimeste ja varanduste kaotamise võimalusi. Siia kuuluvad peale õigeajalise ja rahuldava tuletõrje-, pääste- ja samariitlaste salkade valmisoleku kõigepealt ka peljupaikade otstarbekohane kindlustamine, mis võimaldaks rahvale küllaldase kaitse brisant-, süüte- ja gaasipommide vastu.

Brisant- või purustamispomme kasutati maailmasõjas kuni 1000 kg raskeid ja valmistatakse nüüd juba kaalus kuni 1800 kg. Nende raskeimate pommide vastu võimaldavad kaitset ainult eriti ehitatud betoonkambriid 4 mt. paksuste betoonlagedega ja vastava tugevusega seintega. Nende raskeimate purustamispommide vastu pole, tähendab, juba olemasolevais ehitustes võimalik luua harilike abinõudega mingit kindlat peljupaika, sest et tuleb arvestada asjaolu, et isegi 2—3 mt. paksud betoonseinad lüüakse läbi või muljutakse sisse, ja terved majablokid suure purustamislaengu õhusurve mõjul varisevad kokku. Ka enam kui 100 kg rasked brisantpommid, nende n.-nim. distantsioon- ehk aeglase süitiku kasutamise juures lüüakse läbi kõik, ka mitmekordse maja laed-põrandad ühes massiivse keldri-laega ja detoneerivad alles keldris. Kuid võib oletada, et need rasked ja raskeimad pommid visatakse alla vist ainult eriti tähtsaile ja samal ajal vastupanukindlale märkidele, sest et enamiku tööstushooneid, raudteejaamu ja varustusasutusi, nagu vee-, gaasi- ja elektri jaamu, võib vigastada ka kergete brisantpommidega, mis umbes 50 kg rasked, ja teha neid tööväimeks. Neid väikesi pomme võib siis visata suuremal arvul ja seeläbi tõsta tabavusvõimalusi. Selliste, kuni 50 kg raskete, brisantpommide vastu on aga võimalik seada sisse enamiku, mitmekordsete majade keldriruume peljupaigaks ruumideks ja võrdlemisi väikeste kuludega, eriti siis, kui kelder omab massiivse lae ja keskmise suurusega, tänavana pinna all asuvad aknad. Selline brisantpomm aeglase süitikuga lööb läbi katuse kesta vaevalt enam kui 2 kuni 3 lae võrra, kuni ta lõhkeb; ka asub kolmekordse maja juures veel üks kuni kaks põrandat lõhkeva

pommi ja keldriruumi vahel. See asjaolu aga peab pakuma kaitset ka pommide teraskildude vastu.

Maailmasõjas kasutati peagu ainult brisantpomme, millised, vastandina süüte- ja gaasipommidele, evivad selle hea omaduse, et neid võib süitiku vastava käitlemise läbi teha väga ebatundelikeks, nii et nad ei detoneeri isegi kõva, äkilise maandumise või lennuki kukkumise läbi või kuuli tabamisest. Selles suhtes on süüte- ja gaasipommid lennukite meeskondadele oluliselt eba-meeldiv koorem. Võib-olla oli see asjaolu ka üheks peapõhjuseks nende pommide mittekasutamiseks viimases sõjas. Kuid suuremal hulgal kasutati neid süütamispomme siiski hiljuti jaapanlaste poolt nende õhurünnakul Shanghaile ja nad tekitasid seal arvurikkaid kahjutesid.

Joon. 1.

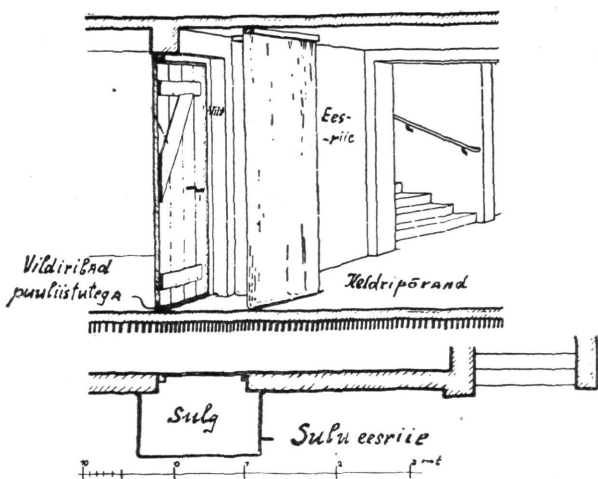
Keldriakna kinnikatmise viis õhurünnakul

Süütepomme valmistatakse harilikult elektrometallist, termiitlaenguga, suuruses $\frac{1}{2}$ kuni 2 kg.; nad sütitavad kohe vastupõrkamisel, põlevad siis ära jäljetult kuni 3000° C kuumuse eraldamisega ja süütavad seeläbi kõik läheduses asetsevad esemed. 1 kg raske süütepomm põleb umbes 5 minutit ja võib selle aja vältel süüdata põlema nii maja katusekorra kui ka selle all asuva ruumikorra, kui mõlemate vahel asub harilik, puu-palkidest savikorrata lagi. Pole ka mingit kahtlust, et mõne õhurünnaku juures linnadele võib süü-

tepommide mahaviskamise läbi tekitada suuremat kahju kui võrdse kaaluga brisantpomme läbi; võib ju üksainus lennuskadrill pilduda alla selliseid süütepomme tuhandetena ja seeläbi põhjustada sadasid tulekahjusid, mis kergesti võivad tuua hävitava katastroofi, kuna süütepomme ei saa kustutada harilike kustutusabinõudega, nagu vesi jne.; kõige mõjuvamaks osutub siin kustutamine liivaga. Ühel ja samal ajal allavisatud brisant- ja gaasipommid võivad vigastada veetorstikud ja tugevasti takistada tuletõrje tegevust.

Gaasipommide kasutamise ja nende mõju suhtes lähevad asjatundjate arvamised lahku. Paljud eriteadlased vaatavad skeptiliselt nii mürgainete kasutamise võimalustele kui ka tulemustele õhust, sest et nende mängu panek oleval kaunis ohtlik ja edu võivat oodata ainult nende massilise allaviskamise läbi, ja siiski ainult soodsatel ilmastiku ja maastiku tingimustel. Isegi inglise ajakirja „Gaasikaitse ja õhukaitse“ toimetaja, kes sellele küsimusele suhtub vähem skeptiliselt, tuleb siiski oma 1932. a. novembrikuu numbris otsusele, et valgustatud, gaasikaitstud ja gaasidistsiplineeritud rahva juures tulevat kõikidest pommide liikidest kõige vähem karta gaasipomme. Võivat isegi oletada, et vaenlane loobub täiesti aérokeemilisest rünnakust kui liig vähe mõjuvast ettevõttest, — kui ta peab arvestama rahva küllaldast gaasikaitsevalmisolekut.

Kuid kuigi ollakse veendumusel, et lendur-gaasirünnakute võimalus tuleviku sõjas on väga väike, oleks siiski ebavastutuslik — kindlustada peljuruume ainult brisant- ja süütepommide, mitte aga mürggaaside vastu, kuna ju seda võib saavutada võrdlemisi lihtsete abinõudega ja väheste kuludega.

Joon. 2.

Keldriukse kaitse õhusulu abil

Mis puutub peljupaikade ehitusviisidesse, siis ei tule kõne alla kaitseruumid raskete ja raskeimate pommide vastu, kuna nüüd ja vist ka lähemas tulevikus Eestil puuduvad ressursid, et ka ainult õhuohtlikes ruumideski asutada sellist liiki koguruume, olgugi vähema osa elanike jaoks.

Abikorraliselt valmistatavate kaitseruumi-

Vulkaniseerimistöököda
„Grand-Vulkan“

Tallinn, Vana-Viru 13, tel. 450-48

Igamõõduliste autokummi-
de kiire ja korralik paran-
damine täielise vastutu-
sega.

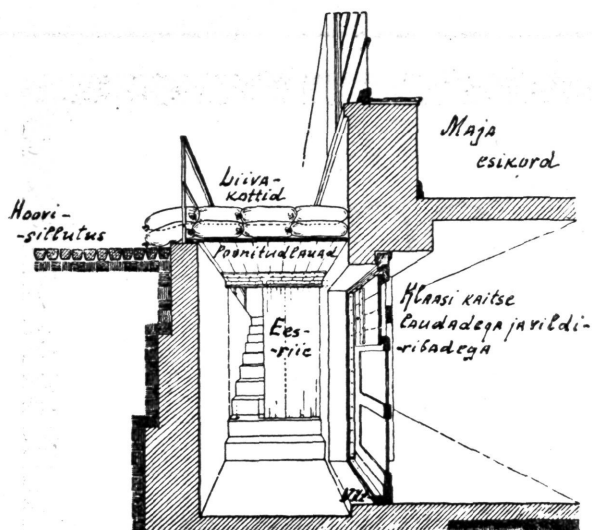
dena tulevad esmajoonel küsimuse alla keldriruumid, sest et neid võib kõige kergemalt kindlustada kõikide pommide liikide vastu. Siinjuures tuleb kõigepealt kontrollida, kui palju õhuruumi vajab täiskasvanud isik kinnises ruumis. 3 ruummeetrilise õhuruumi juures iga isiku jaoks väheneb hingamisprotsessi läbi hapniku sisaldus tunnis umbes 1% võrra, sellal kui söehappe sisaldus kasvab 1% võrra. Kahju tervisele võib tekkida alles 6% hapniku vähenemisel ja umbes 5 kuni 6% söehappes rikkumisel, tähendab, varemalt umbes viietunnise redus asumise järele. Kuna aga õhürünnakud üldiselt kestavad kõige enam mõned tunnid, siis võib 3 kuupm. minimaalse õhuruumi iga isiku jaoks lugeda rahuldavaks. Kunstlikku tuulutamist ventilatorite abil võib siis lugeda kindlaks, kui see töötab kas käsijõust või samas hoones asuvast elektri-vooluallikast — linna vooluvõrgu purustamise juhiks pommitamisest — ja kui värske õhk võetakse mitmeid meetreid pealtpoolt katust, minimaalselt aga 12 mtr. pealtpoolt naabrussaastikku. 8 kuni 10 mtr. kõrguseni tuleb arvestada mürggaase, millised oma suure raskuse tõttu — nad on umbes kolm korda raskemad kui õhk — korjavad peajasjaliselt maapinnal ja maastike orgudes.

Peljupaigad peavad pakkuma kaitset: 1) lõhkevate pommide poolt tekitatud õhusurve vastu, 2) pommide teraskildude vastu, 3) süütepommide mõju vastu ja 4) igasugust liiki mürggaaside vastu. Nad peavad ka 5) hoone osalise või täielise kokkuvarisemise juures pidama vastu niikaua, kuni saabub abiandmine välispoolt.

Enamiku keldriruumide välisseinad võivad küll vastu seista nii õhusurvele kui ka kõikide brisantpommide kildudele, milleks peaks olema küllalt 30 kuni 50 sm. seinapaksusest. Kui erakordselt peaksid siiski purunema tugevamad seinad, siis ei peaks seda asjaolu pidama mõõduandvaks abikorraliste kaitseruumide ehitamisel.

Kui need kaitseruumid rahuldavad p. 1 ja 2 nimetatud nõudmisi, siis pole nad, üldiselt, otsekoheses süütepommide õhus, oletades, et uste ja akende avauste vastava kaitse ja tiheduse eest hoolitsetakse.

Selliste müüridega suletud ruumid pakuvad ka head kaitset kõikide mürggaaside vastu, kui ukсед ja aknad on hästi tihedad ja terved ja kindlustatakse vigastuste eest õhusurve ja kildude läbi. Selline väline kaitse

Joon. 3.
Keldriukse kaitse eesriide abil

akende juures omab selle suure hüve, et seeläbi on ühtlasi kaitstud ka aknaklaasid, millised muidu võivad puruneda õhusurve ja kildudest. Keldriakende ees vajalised kaitseabinõud võivad olla ette valmistatud ka selliselt, et neid võib panna kohale väheste minutite vältel majaelanike poolt, kui ei eelistata seda teha juba pärast „ähvardava sõjaohu“ väljakuulutamist.

P. 5 all mainitud kindlustuse nõue kokkuvarisemise vastu laseb end jällegi läbi viia, üldiselt, kõige kergemini keldriruumide juures, ja nimelt tugede ning vahepostide läbi.

Kõikide peljupaigaruumide jaoks on arusaadavalt soovitatav, et nad omaksid enam kui ühe väljumiskoha, nõutav on aga see, kui peljupaigas suurem arv inimesi (umbes 50 ja enam) peab olema redus, sest et inimeste arvuga tõuseb, nagu teada, tunduvalt paanika oht.

Alljärgnevalt tulevad kirjelduse alla mõnede keldriruumide abikorralised kindlustused, millised on tunnustatud eriteadlaste poolt otstarbekohaseks ja eeskujuliseks.

Allpool tänavakõrgust asuv keldriaken, mille valgusluuk on harilikult pealt kaetud raudrestiga, kindlustatakse kõige paremini ühetollisist poonitud laudadest koosneva puuplaadi pealepanemisega, mis on tihendatud alumise ja tagumise ääre poolt 2 kuni 3 sm. laia ja 1 sm. paksu viltribaga. Puuplaat kaetakse kilutükkide mõju vastu umbes 30 kuni 50 sm. kõrgelt liivakottidega. Mulla või liiva asemel vanu riideid või kaitse kasutada on süttimise võimaluse tõttu ebasoovitav.

Tänavapinnast ülalpool asuvad keldriaknad saavad eesluugina altpoolt vildiribaga tihendatud puuplaadi, mis kinnitatakse puust aknaraamide juurest selle viimasele, rauast aknaraami juures aga — riivide abil raami ümbritsevate piitade külge. Akna ette tuleb siis kuhjata liivakotte või kaste liivaga, millised siis ülalt ja kõrvaltpoolt ületavad aknaavause vähemalt 30 sm. võrra.

Osalt pealpool, osalt allpool tänavasillutust asetse-

vate akende juures kasutatakse viisi, nagu näidatud joon 1., kuid kui peljupaiga alumine äär asub kõrgemal kui 60 sm tänavapinnast, siis ei tule enam küsimuse alla puuplaadi kaitse kildude eest liivakottide või liivakastide abil. Sellistel juhtudel võib kasutada puuluuke 10—15 sm. paksudest plankudest.

Peljuruumide uksi peab tihendama eriti hoolsalt; suurimad praod nendes leiduvad harilikult ukse ja põranda vahel; need lasevad end aga kergesti kõrvaldada puuliistu kiilumisega ja vildiriba naelutamisega lävele. Sel viisil või kaltsuribade sissetoppimisega pragudesse võib kõik ebatihead ukse teha gaasikindlaiks. Ka tihendusvahendite niisutamine ja niisketena hoidmine tõstab väga tunduvalt nende mõju, sest et kõik liigid lahinggaase absorbeeruvad veest ja muutuvad ohutuiks. Vihm, nagu teada, on parim ja mõjurikkaim vastuabinõu kõikide gaasirünnakute vastu.

Otsekohe vabadusse viivaid uksi tohib pärast mürkgaaside tekkimist, resp. ilmsiks tulekut, kasutada ainult veel näiteks järelesaabuvate jaoks, kui gaasi sissetung takistatakse mõne „sulu“ juurehitusega. Sellised sulud lasevad end valmistada, näiteks, tihedaist, põrandast kuni laeni ulatuvaist eesriideist, millised „sissehiilimise pilu“ olemasolu juures peavad üksteist üle katma vähemalt 20 kuni 30 sm. võrra (joon. 2). Need eesriided seatakse üles otstarbekohaselt ka keldrite koridorides otse keldrisse alla viiva välisukse juures, nagu näidatud joon. 3.

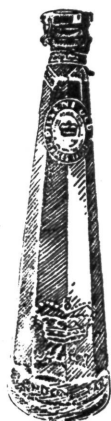
Selliselt ettevalmistatud sulud peavad olema võimalikult suured, et nendest läbitulemisel tagant voolav gaas selles eesruumis saaks niivõrd hõrendatud, et see kaitseruumi, resp. peljupaiga, jaoks, poleks enam ohtlik. Nagu viilthenduste juures, nii parandatakse ka siin, eesriiete juures, nende mõju tunduvalt tugeva niisutamise läbi, nagu praktiliselt on tõendanud katsed tugevat mõjuvate ärritusgaasidega.

Hooneis, kus pole olemas keldriruume küllaldaselt arvul, võib kasutada ka ringiliselt asuvaid koridore-esikuid, näiteks koolides ja avalikes kohtades, kui nad ei oma otsekohe vabadusse väljuvaid aknaid ja omavad ühtlasi mitu tugevat vahelage.

Valgustuseks peljuruumides on soovitatavad väikesed, kantavad elektrilambid omaene vooluallikaga — linna elektrivoolu peale loota ei või; lihtselt põlevad küünlad või lambid vähendavad hingamiseks tarvilist ruumõhu hapnikku.

Tähtis küsimus sadamalinna dele on see, kas sadamas viibivate laevade meeskonna jaoks peavad olema seatud erilised peljuruumid. Pärast küpset kaalutlemist ja katsestamist on tulnud otsusele, et laeval olevad isikud pole siin sugugi suuremas ohus kui abikorraliselt maal ehitatud peljuruumides. Neil tuleb aga otsida üles otstarbekohaselt mitte alumised ruumid, nagu see on soovitatav elamuis, vaid veekülgsed või laeva keskkohas asuvad ruumid, kus neil on olemas 1 kuni kaks dekki peal. Nad on siis enam-vähem küllaldaselt kaitstud momentsütikutega pommide kildude vastu ja omavad siin parema päästevõimaluse aeglase sütikuga pommi eest, mis plahvatab alles pärast mitme deki läbilõõmist.

A. Le Coq

Juues meie õlut võidate mitte ainult õlle headuses,

vaid ka hulgas, sest meie pudelite sisaldavus on 20% suurem kui pool liitrit.

Tartu Triikpesu Vabrik

TARTUS,

Söögiturg 4, telefon 2-22.

Valmistab

meesterahva triikpesu artikleid:

kraesid,
triiksärke,
mansette jne.

Müügil kõigis paremais
en-gros- ja en-detail-ärides.

Šokolaadivabrik ja -kauplus

R. GLASSMANN

TARTUS,

Suur Turg 1, telef. 13-32.

Soovitab suures valikus parimat:

šokolaadi,
šokolaadikompvekke,
marmelaadi,
pastellaadi
ja muid maiustusi.

Kapten J. AIA

RATSAKAITSELIITLANE LUUREL

TÄNASEGA ALGAME KIRJUTUSTE SEERIA TOOMISE RATSAKAITSELIITLASTE TEGEVUSE JA VALJAÕPETAMISE ALALT

Sissejuhatus.

Luure teostamine on tähtsaimaid kergete osade teenistuse liike. Selle eesmärgiks on andmete kogumine vaenlasest. Ja kuna seda on keeruline ja raske täita, siis ka luure üksusi on mitmesuguste ülesannetega, täitmisviisidega ja koosseisuga. „Kaitse Kodu!“ veergudel piirdume ainult luureteenistuse aabitsaga — piiluri ja piilkonna teenistusega ja selle õpetamisega.

Ainult ratsaosad suudavad täita kõige edukamalt luure ülesandeid igal ajal ja igas olukorras, nad ei olene teedest, ilmastikust ega aastaajast, mida ei saa ütelda teiste kergeosade — suusk-ratturite ja soomusautode — kohta.

Ratsakaitseliitlane koostöös teiste osadega on neile silmadeks ja kõrvadeks. Luureteenistuse läbiviimise oskus olgu igale üksikule ratsakaitseliitlasele ta võimete hindamisel esimeseks mõõdupuuks. Arvan, et meie oludes, sõja puhkemisel, kaitseliidu ratsaosadel tuleb esimestel päevadel täita luureülesandeid vahest rohkem kui seda oleme rahuajal harjunud arvestama. Üksikul ratsakaitseliitlasil tuleb luureülesandeid täita isegi oma algatusel. Sääraseid juhtumeid leiame nii mõnegi vabadussõja päevilt. Seepärast ratsakaitseliitlaste seas tuleb pöörduda suuremat tähelepanu luureteenistusele. Eesmärgi saavutame, kui pühendame suurima osa väljaõppe ajast luureteenistuse õpetamisele ja ergutamisele, sest selle raske teenistuse oskuse saavutame ainult järjekindla ja püsiva rahuage se ettevalmistusega.

Ei aita ülema hea algatus ja plaan, kui piilur ja piilkond ei oska tegutseda, siis luure tulemus jääb niigelaks ja koguni nulliks.

Piiluri teenistus.

Piilurid on ratsanikud, kes liikumisel vaatlusega julgestavad oma ülemat (juhti) või üksust silmsideme ulatusel.

Nad liiguvad teid pidi või maastikul vaenlase poolt ähvardatud suundades ülesandega julgestada üksust silmanähtavas ulatuses ja teatisega hoiatada väljasaatjat ülemat igast hädaohust ja takistusest, mis segab üksuse tegutsemist või liikumist.

Seega piilurite tegevus seisab vaatlemises ja teatamises, ühe sõnaga — julgestamises.

Joonis nr. 1.

Iga üksus ehk piilkond julgestab end liikumisel piiluritega

Liikumise viisilt nad jagunevad eel-, kül- ja järelpiilureiks.

Eel- ja järelpiilurid liiguvad sama teed mööda kui üksuski. Külpiilurid liiguvad kas teedel, mis on rööbiti üksuse liikumise teega, või, nende puudumisel, rööbiti üksusega maastikul.

Joon. nr. 2.

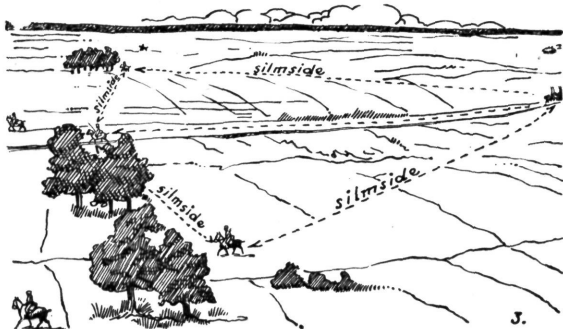
Eelpiilurid liiguvad julgestatava üksuse liikumise teed mööda, külpiilurid aga kõrval, mõlemal pool teed

Piiluri teenistuse oskuse aluseks on osav maastiku kasutamine. Järelikult piilur peab oskama:

- liikuda,
- käike reguleerida (hobuse jõudu kokku hoida),
- vaatluspunkte valida,
- varjatult vaatluspunktile läheneda ja sel asuda,
- vaadelda, jäädes ise vaenlasele nägematuks,
- pidada meeles tähelepanekuid,
- teatada,
- leppemärke õigesti kasutada.

Raskeimaks ja tähtsaimaks osaks osutub käikude reguleerimine ja nende kooskõlastamine üksuse liikumise kiirusega, s. t. piilur peab alati olema üksusest säärasel kaugusel, et ta üksust pidevalt julgestaks silmsideme ulatusel. Piilur, kes ei suuda käike õigesti reguleerida, satub üksusele kas liig lähedale või kaob silmapiirilt ega ei suuda siis täita temale usaldatud ülesannet.

Joon. nr. 3.

Piilurid liiguvad nii, et neil omavahel ja üksusega on alaline silmside

Piilurid liiguvad üksusest säärasel kaugusel, mis hoiab üksust püssi ja klp. mõjuva tule alla sattumast.

Lagedal maastikul piilurid suurendavad oma kaugust üksusest, kinnisel maastikul aga kaugus väheneb ja piilurite arv suureneb vastavalt vajadusele lisa-piilurite väljasaatmise teel.

Piilurite tegevuse viisid.

Eelpiilur.

Eelpiilureid saadetakse välja ettepoole sama teed mööda või suunas, kus liigub üksuski, ülesandega piiluda teed ja lähemaid teeäärseid esemeid mõlemal pool teed. Nad liiguvad väljasaatvast üksusest nähtavas kauguses, 500—600 mtr. Kaugus oleneb maastikust, olukorrast ja ilmastikust (kinnine maastik, udune, öösel).

Normaalselt piilurid saadetakse välja paaris ja töötavad koos.

Piilurite koostöö.

Piilurid liiguvad üks ees, teine temast mõnikümend meetrit tagapool.

Joon. nr. 4.

Eelpiiluriteks saadetakse vähemalt kaks meest

Selle liikumise viisi kasu seisab selles, et esimene piilur toimetab vaatlust ette (ta silmaring on teise

omast suurem), tagumine peab silmsidet väljasaatja üksusega, annab edasi leppemärke ja võtab neid vastu. Vahest olud tingivad teissuguse asetuse liikumisel.

Joon. nr. 5.

Piilurid võivad üksteisele aegajalt läheneda, et rääkida läbi ja arutada, kas nähtust on vaja teatada. Tarviduse korral üks sõidab teatist viima, kuna teine jätkab vaatlemist või nähtu jälgimist.

Joon. nr. 6.

Üks piilur pöörab tagasi oma ülema juure tähtsa teatistega, teine jätkab vaatlust: w — vaenlane

Liikumise tehnika.

Piilurid liiguvad hüpetena neile määratud vaatluspunkti. Piilurid liiguvad kasutades maastikku võimalikult varjatult; lahtine maastik (lage maastik) sõidetakse läbi galopis või traavis.

Joon. nr. 7.

Piilurid liiguvad hüpetega ühest vaatluspunkti teise

Kinnisel maastikul (varjatud alades, metsas, võsas, orus, kraavis) liigutakse sammu, seejuures regu-

leerides oma liikumist üksuse liikumise kiirusega ja hoides kokku hobuse jõudu.

Joon. nr. 8.

Kaetud ja vaenlasele mitte nähtavad alad piilurid läbistavad sammul, et hobusele võimaldada puhkust

Eelpiilurid peavad alati määratud kaugusel väljasaatjast üksusest ees olema (hobuse väsimus ei tohi põhjustada aeglasemat liikumist) ja teda julgustama. Sellest järgnebki tarvidus liikumise kiiruse reguleerimiseks ja silmsideme pidamiseks väljasaatja üksusega.

Joon nr. 10.

Piilurid on alati piilkonna südamikust nõutud kaugusel, pidades viimasega alatist silmsidet. Piilkonna ülemaga räägivad leppemärkide abil

Vaatlemine.

Vaatlust saab toimetada ainult paigal seistes. Seejärel piilur toimetabki vaatlust soodsait kohtadelt

Joon. nr. 11.

11.

Hästi vaadelda võib ainult kohapeal seistes. Seejärel piilurid peatuvad headel vaatluspunktidel

(kõrgustikud, mäed, künkad) ja punktidest. Liikudes ühest punktist teise piilur vaatleb oma lähemat ümbrust, otsides teed varjatuks liikumiseks järgmise vaatluspunktini.

Jõudnud sinna, ta asetub nii, et hästi näeks, ise aga nägematuks jäädes.

Joon. nr. 12.

Piilur vaatleb varjatud kohast, et vaenlane teda ei märkaks

Side piilurite ja üksuse vahel.

Side piilurite ja väljasaatva üksuse vahel peab olema pidev, katkestamata. Sidemepidamiseks on leppemärgid.

Üksuses määratakse üks allohvitser või osav sõdur, kelle ülesandeks on alatine silmsideme pidamine piiluritega ja nende järele valvamine.

Joon. nr. 13.

13.

Peale majade läbivaatamist piilurid liiguvad edasi. Üks neist annab piilkonna ülemale leppemärgiga teatise, et tee on vaba

Kui piilur annab leppemärgi, vastuvõtja tõstab käe üles, millega ütleb, et on valmis leppemärki vastu võtma, järgnev leppemärgi kordamine vastuvõtja poolt tõendab, et piilurist on saadud aru. On vajadus üksusest anda leppemärke piilurile, määratud allohvitser sõidab üksusest kõrvale, et piilur teda näeks, ja annab leppemärki nii kaua, kuni piilur on sellest saanud aru.

Tegutsemine ootamatul kokkupõrkel vaenlasega.

Kohates vaenlase üksikuid ratsanikke või kahe-, kolmemehelisi luure- või eelosi vaja neid rünnata, pida-

des meeles, et algatus ja julge tegutsemine ka arvulisest suurema vaenlase viib tasakaalust välja ja pakub hea juhuse vangide võtmiseks. Julge rünnak sunnib vaenlast põgenema oma üksuse juure, tekitades seal paanikat.

Joon. nr. 14.

Piilurid avastades vaenlase piilureid ründavad neid, et saada vange

Üksikute vaenlase sõdurite tagaajamine suurematel kaugustel on keeldud ega kuulu piiluri ülesandesse, kelle otsekohene ülesanne on julgestada ja teatada. Veel hädasohtlikum on piiluril lasta end meelitada üksikuist vaenlase sõdureist, kes teda tahavad vangistada. Kokku puutudes vaenlasega, kes arvuliselt suurem või rünnaku algatuse võttis enda kätte, piilurid kas jäävad kohale ja varjatult jälgivad vaenlast või taanduvad oma üksuse juure, liikudes vasakul pool teeäär, et võimaldada otstarbekohasemat mööga kasutamist tagaajaja vastu. Otstarbekohane on taganejail piilureil liikuda teest kõrvale, et viia jälgiv vaenlane oma üksuse külg-tule alla.

Joon. nr. 15.

Piilur avastades varitseva vaenlase (lõksu) näitab reiva või käega varitseva vaenlase suunas

Piilumine.

Piilumisviis tugeneb piilurite koostööl. Kohates teel vähemaid maastiku esemeid (mets, talude, majade grupid jne.) lähenetakse neile külgedelt või tagant.

Seejuures üks piilureist sõidab võimalikult varjatult ringi, eseme küljelt või tagant, kuna teine piilur jätkab vaatlemist esikülje juurest ja ootab märguannet esimeselt. Esimene veendudes, et vaenlast pole, annab

leppemärgi teisele, kes sõidab siis eseme sisemusse, piiludes paremale ja vasakule.

Joon. nr. 16-a ja 16-b.

16.a

Läbistades orgu kaks piilurit liiguvad oru kallastel, kolmas vaatleb orgu seespoolt

16.b

Peale oru mõlemate külgede läbivaatamist kolmas piilur hüppab oru põhja mööda kaaslastele järele

Säärane tegevuse kooskõlastamine hõlbustab vaenlase taganemistee äralõikamist ja ta ootamata tabamist taganemise suunas. Teisest küljest meie piilurid ei satu ootamatult vaenlase kätte.

Kui ees on suurem ese, siis selle läbivaatamiseks saadetakse piilureile abiks mehi tarvilisel arvul. Läbivaatamise põhimõte jääb endiseks.

Üldised märkused eelpiilurite teenistusviiside kohta.

Piiluri teenistus on raske ja väsitav nii sõdureile kui ka hobusele, järelikult ei või ta iial olla kestev. Teenistuse kestuse ja viisi määrab väljasaatja ülem.

Piilurid, jõudnud viimasele, neile määratud vaatluspunktile, jäävad selle ette paigale ja vaatlevad seal seni, kuni näevad, et järgmine piilurite vahetus on juba teenistuse jätkamisel (neist möödunud), mis ei tohi katkeda. Siis alles vanad piilurid liituvad kiiresti oma üksusega.

Piilurid, sooritades hüppeid ühest vaatluspunktist teise, kasutavad maastikku varjatult liikumiseks.

Hüppe teostamisel tuleb sageli peatuda ühe või teise vahepealse varjendi juures (kui vaatluspunktid on

teineteisest kaugel), mis osutuvad vahepealseiks peatuspunktideks. Need punktid peavad olema varjatud vaenlase vaatluse eest. Harilikult ühe piilurite vahetuse teenistuse kestus võrdub üksuse poolt toimetatud hüppe kestusele, vähemalt 2—3 km.

Joon. nr. 9.

Piilurid liiguvad valitud vaatluspunkti mitte üle künka ega mäeharja, vaid möödavad neist ümberminekuga

Järelpiilur.

Järelpiilurid liiguvad väljasaatja üksuse järel ta jälgedes, julgustades ja toimetades vaatlust seljataga. Tegutsemise viis on üldiselt sarnane eelpiilurite omaga.

Vaatluse toimetamine seljataga nõuab aga erilist oskust ja tähelepanelikkust vaatluspunktide valikul ja neile asetumisel. Teisest küljest järelpiilurid peavad oskama end lahti kiskuda, vaenlasega tulevahetusse sattudes, ja uuel seisukohal katsuda takistada vaenlase edasiliikumist.

Külgiilur.

Külgiilurid liiguvad rööbiti väljasaatja üksusega ja toimetavad vaatlust ning julgustavad üksust külgedelt (tiibadelt).

Liikumine sünnib kas teid mööda, mis on rööbiti liikuva üksuse teega, või maastikul rööbiti liikuva üksusega.

a. Teed mööda liiguvad külgiilurid teostavad vaatlust kahes suunas — küljesuunas ja ette. Vaatluspunktide valik selleks sünnib küljesuuna arvestusega. Vaatluse ulatus teest on umbes 500 mtr. küljesuunas.

Et hoida üksust vaenlase ootamatu kallale tungi eest, külgiilurid peavad liikuma väljasaatja üksuse eespool ja sellest paremal või vasakul, eelpiilurite kõrgusel, mis kergendab ka sidemepidamist kogu piilurite seeria vahel.

Külgiilurid peavad erilist tähelepanu pühendama sidemepidamisele üksusega. Ühtlasi peavad nad pidama sidet eelpiiluritega, et neist mitte maha jääda.

b. Külgiilurite liikumine teedeta maastikul

sünnib rööbiti väljasaatja üksuse teega. See teenistus on kõige raskem ja väsitavam nii ratsanikule kui ka

hobusele. Ta nõuab piilurilt selget ettekujutust üksuse liikumise teest (suunast), oma liikumise suunast ja kaugusest. Seetõttu lagedal, lahtisel maastikul (suur vaatluse ulatus) või maastikul, kus võimatu liikuda (sood, rabad, kraavid, aiad), külgiilureid välja ei saadeta.

Otstarbekohane on neid välja saata aegajalt, kui maastiku reljeef või esemed nõuavad üksuse liikumise julgustamist tiibadelt (külgedelt). Sel puhul väljasaadetud piilurid (harilikult 3 — üks neist teadete viijaks) liiguvad kiiresti ette, valivad soodsa punkti vaatlemiseks ja püsivad seal, kuni üksus möödub. Selle juures piilurid võivad jalustuda; üks vaatleb, teine peab sidet üksusega, kolmas hoiab hobuseid. Sama külgiilurite teenistuse viisi tarvitatakse öösel igasugusel maastikul.

Piilureile antav käsk:

1. Mis liiki piilur (eel-, järel- või külgiilur) — kes vanem;
2. teated oma vägedest (liikumisel suund);
3. teated vaenlasest;
4. läbistatavate punktide nimetused (näidata maastikul), s. t. hüppe pikkus ja suund;
5. üksuse praegune ja järgmine hüpe;
6. üksuse liikumise kiirus;
7. leppemärgid.

Piilureile antavad käsud on lühikesed ja selged.

Näide rühmüli poolt antud käsust: „Kaitseliitlased L. ja M. eelpiilurid. Liigun rühmaga suurt teed pidi Maarjamõisast Nõosse. Teie ees tegutseb meie piilkond. Vaenlane Teravere-Elva jõe joonel. Teie hüpe Maarjam.-Lemmatsi asunduseni, kus järgmiste piilurite möödumisel ühineda rühmaga. Minu hüpped — Lemmatsi as.-Külitse, Liigun 8 km tunnis. Leppemärgid..... alalised. Mars, mars!“

Sideratsanik.

Üksus liikudes kinnisel maastikul (metsas, tee-lahkmeil ja käänakuil jne.) kaotab tihti silmsideme oma piiluritega. Selle puuduse vältimiseks saadetakse üksusest välja sideratsanikke, kes liikudes piilurite ja üksuse vahel peavad silmsidet nii üksuse kui ka piiluritega ja annavad edasi leppemärke.

Samal viisil peetakse ka side liikuvate üksuste vahel.

Joon. nr. 17.

Sideratsanikud peavad sidet kahe liikuva kolonni vahel

Piiluri väljaõppe meetod.

Maastiku iseäraldused pakuvad liikuvale piilurile mitmesuguseid pilte. Ta peab ise otsustama, kuidas iseseisvalt valida peatuspunkte, millal reguleerida oma liikumist nõutud kaugust kaotamata väljasaatja üksusega, kuna ja kuidas valida teed antud vaatluspunktist teise jne.

Kõik see nõuab piilurilt isiklikku algatust ja ratsamehe praktikast ja õpetajalt kogemusi. On tähtis, et õppused organiseeritaks kindlas järjekorras — alata lihtsamast ja järkjärgult minna üle raskemale.

Annan üldise järjekorra algajaile. Et ratsakaitseliitlasi on mitmesuguse väljaõppe tasemega, siis jäägu õpetaja otsustada, millest alata, mida välja jätta ja missuguses tempos minna edasi, pidades meeles, et ruttamine ei too kasu. Iga üksik õppus võetagu ennem põhjalikult läbi kui uuele üle minna.

Julgestava üksuse teel liikuv piilur.

Õpetame teda:

1. Vaatluspunkti valima (selleks võtta laiaulatusliku vaatlusega maastik).

Õpetamise viis: õpilased liiguvad ühes instruktoriga grupis teed mööda, mil leidub võimalikult palju vaatluspunkte. Peatudes halvasti valitud vaatluspunktil näidata selle halvasti küljed; headel vaatluspunktidel — kasulikud küljed. Neis toiminguks katsuda äratada õpilastes võimalikult suuremat huvi, sundides iga üksikut õpilast iseseisvalt mõtlema, loogiliselt ja leidlikult otsustama ja vastust andma.

2. Selgitama maastiku pilti tervikuna (tähelepanu juhtida selgelt eraldatavatele maastiku joontele, teedele ja aladele, kus vaenlane võib liikuda, ja esemeile, mis vaenlasele võivad pakkuda varju).

Õpet. viis: Õpilasi vaatluspunktidel peatada ja küsimistele kostmise teel õpetada maastiku hindamist, orienteerumist ja nähtu meelespidamist.

3. Valima peatuskohti (ei tohi peatuda kõrguste harjal ega keset teed).

Õpet. viis: Lasta õpilasel peatuda ta enese poolt valitud kohal, näidata vead, siis näidata õige koht. Neid mõlemaid arvustada koos võrdluse teel.

4. Hüppeid sooritama varjatult. Kasutama maastikku hüppe vältusel, vastavalt reguleerima käike. Leidma varjatud liikumise teid.

Õpet. viis: Seda saavutame sagedaste õppustega ja vigade arutuse teel. Halvasti sooritatud hüpet tuleb korrata seni, kuni on saavutatud õige täitmine. Seks alul organiseerida näitlikud õppused, mida täidavad oskust omandanud kaitseliitlased. Siis noor kaitseliitlane määrata koos kogenuga töötama. Seda moodi saab kiiremini omandada praktilisi oskusi. Kõige suuremat rõhku panna olukorra hindamise ja otsustamisvõime arendamisele.

5. Hoonete ja esemete juure minekut. Püüda piiluda küljelt või tagant.

Seda õpetada praktiliselt.

6. Sõitma ülema juure (et teda kutsuda või küsida teed).

Õpetamise viis: Korraldada praktilisi õppusi. Õpetada leppemärkide täpset tundmist. Selgitada, et ülemat võib enda juure kutsuda ainult tõsisemal juhumeil, tarvitades selleks selgelt eraldatavaid signaale ja leppemärke.

7. Käike reguleerima. Piilurid liiguvad alati väljasaatja üksuse ees. Kui ülemaal ei olnud aega anda täpsemaid korraldusi nende liikumise ja vaatluspunktide kohta, siis piilur täidab seda ise oma algatusel, peamureks olgu, et igal ajal olla vastaval kaugusel oma üksusest ees.

Õpetamise viis: Üksus (piilkonna südamik) märgitakse lipuga, mis liigub teed mööda. Piilurid reguleerivad oma liikumise kiirust vastavalt üksuse liikumise kiirusele. Ülejäänud õpilased ja õpetaja liiguvad lipu ja piilurite vahel, et nad saaksid jälgida piilurite tegevust ja üksuse liikumist. Õpetaja küsib, seletab, parandab vigu ja juhhib õpilaste tähelepanu hästi täidetud toimingule.

8. Järeldusi tegema (mis järelduse võib teha jälgedest, relvade läikimisest, tolmust teel, häälest jne.).

Õpetamise viis: Tingimused õppusteks koostada vastavalt õppuse eesmärgile.

9. Tegutsema vaenlase avastamise korral (piilkonna ülema hoiatamine, enese varjamine ja kaugelt nähtu jälgimine).

Õpetamise viis: Praktilised õppused kujutatud vaenlasega. Rõhku panna katkestamata vaatluse toimetamisele, piilurite heale varjamisele ja õigeajalisele teatamisele.

10. Tegutsema vaenlase ootamatu kallale tungi korral (julge rünnak on suuremalt jaolt parimaks seisukorra päästmise abinõuks).

TEIE NÕUETELE VASTAB
jahutuskaapp
santo

A.E.G.

TALLINN, RAEKOJA PL. 4.

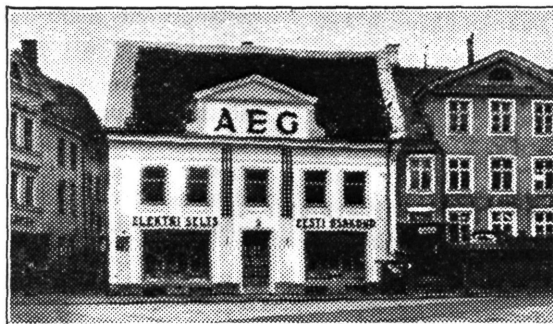
Suures valikus
elektri armatuure

A.E.G.

TALLINN, RAEKOJA PL. 4.

A.E.G.

A.E.G.

TALLINN, RAEKOJA-PLATS 4

Saledat joont kergesti võite
saavutada oma's kodus —

muretsedes
omale

A.E.G.
massaaž aparaat

TALLINN, RAEKOJA PL. 4.

Kodune demonstreerimine eikohus-
ta veel omandamist.
Soovikorral järelmaks kuni 12 kuuni.

„VAMPYR“
KUULSAIM TOLMUIMEJA

A.E.G.

TALLINN, RAEKOJA PL. 4.

Kodune demonstreerimine eikohus-
ta veel omandamist.
Soovikorral järelmaks kuni 12 kuuni.

Tellijad,

kel „Kaitse Kodu!“ tellitud kuni 1. maini, uuendage aegsasti oma tellimist, et ajakirja saafmisel vafet ei tuleks!

Õpetamise viis: Läbi viia taandumine oma üksuse suunas. Õppus organiseerida kujutatud vaenlasega.

b. Külgpiiluri tegevus liikuva üksuse tiival.

Näitlikult selgitada piiluri liikumise vajadust üksusest eespool, küljel.

a. Kui on rööbiti tee olemas.

Erilist rõhku panna:

1. Käikude reguleerimisele sääraselt, et piilur asuks alati säärasel kohal, kust ta pakuks üksusele kaitset, s. t. küljel ja üksusest eespool;

2. Silmsideme pidamisele üksusega. Jälgida, et silmside üksusega ei kaoks. Kui mõni looduslik takistus katkestab selle, siis takistusest kiiresti mööduda, et katkenud side uuesti seada jalule.

b. Kui üksuse liikumise tee ei oma rööbiti teid. Peale löikes a. ettetoodud punktide tuleb panna erilist rõhku piiluri liikumise tee otstarbekohasele valikule nii silmsideme alalhoidmise kui ka hobuse jõu säästmise mõttes.

Kokkuvõte.

Parimaks väljaõppe viisiks osutub ettenäitamine õppuse tegeliku läbiviimise teel kogenud piiluritega ja nende tegevuse seletamise teel õpilasile.

Siis tuleb rakendada tööle nõrgemaid õpilasi. Vead parandada ja selgitada, mis halvasti tehtud; ühtlasi nõuda õpilasilt seletust, miks nad antud juhtumil tegutsesid nii, aga mitte teisiti.

Häid tagajärgi annab veel säärane viis, kus noor kaitseleitlane määratakse töötama koos kogenuga, mis võimaldab praktilise arusaamise kiiremat omandamist.

Piiluri teenistus on küllalt huvitav, seepärast kaitseleitlased õppusele minnes või sealt tulles ärgu lasku aega minna asjata kaduma. On paar-kolm meest koos, organiseerigu ja liikugu koonduskohta piiluri teenistuse täitmise korras. See algatus ja omaette tegutsemine annab häid tagajärgi.

Järgmises numbris toome jatku ratsapiilurite tegevusele.

Muretsege endile pühadeks

kaitseliidu kirjastusel ilmunud teos

ÜLEVAADE EESTI VABADUSSÕJAST

1918—1920

Koostanud kolonel JAAN MAIDE

Raamat on saadaval kõigis raamatukauplustes üle maa, kaitseleitlaste malevate staapides ja kaitseleitlaste tarvete laos. Hind Kr. 3.50.

NOORTE KOTKASTE VÕISTLUSKIRJUTUSED

Noorte kotkaste kirjatööde võistlusel esikohale tulnud Saaremaa maleva Kihelkonna malevkonna Pidula rühma pesakotka Johannes Rammus'e (15 a. vana) võistluskirjutus

Kuidas käisime suvel laagris ja mida seal õppisime

Päike tõusis häbelikuna hommikudude loorist. Aralt piilus ta läbi halli pilveliniku, nagu kartes ehmatada magajaid oma liig hereda valgusega.

Kohendasin rasket seljakotti paremini õlgadele ja jätkasin rännakut piki maona looklevat maanteed.

Läksin laagrisse. Tuli sammuda jala 11 km kodust postmaanteele, sealt istumine omnibusesse ja edasi linna. Linnast 18 km laagrisse — Järve mereranda.

Ilmudes kogunemispaika, postmaantele, polnudki vaja kaua oodata, kui juba teekäanaku röögatas auto; mõne viivu pärast peatus ta oiates ja ägades ning meie ronisime sisse, püüdes endid täiskiilutud omnibuses asetada nii mugavasti kui võimalik.

Ei hakka üksikasjaliselt toda sõitu kirjeldama, üldiselt: see oli huvitav ja lõburikas sõit, eriti veel niisuguse toreda ilmaga. Tuul oli pilveliniku rebinud tükikideks ja kihutas nüüd narmendavaid pilveribasid üle helesinise taevavõlvi.

Jõudnud laagriplatsile, oli kõik nii võõras ja tundmatu: ümber liivaseljandikud männimetsaga, maantee ääres karjakoppel paari hallroheline telgiga, üksik elamu ja liivaseljandiku taga vaikselt virvendav sinimeri.

Ei antudki kaua aega võõrastavatele tunnetele. Sai juba kohe tunda, et laagrielu pole logelemiseks, vaid tööks.

Esimene asi, mida õppisime laagrist, oli „põgenevate külameeste“ tabamine. Tuul, naljavend, võttis kõik

hooletusse jäänud paberitükid ja hakkas neid veeretama üle laagriplatsi. See nähtavasti ei meeldinud instruktorile, ja kohe ta hüüdis: „Hei, külamees, kuhu sa põgened? Pea kinni!“ No külamees ise ei mõtelnudki kinni pidada, pidid siis poisid kohe kribinal-kribinal noid püüdma minema.

Teine, ja juba tõsisem, töö, mida õppisime laagris, oli telgipüstitamine. Polnud see kerge midagi säärase tuulise ilmaga, pealegi polnud me näinud telkigi, veel vähem telgi püstitamist. Valmis me ta siiski saime ja püsti ta seisis.

Kolmas töö, mida õppisime laagris, oli üheksa kõhuka seljakoti sisu asetada telki nii, et sinna mahuks veel üheksa täidetud magamiskotti ja loomulikult ka üheksa poissi sinna magama.

Kui hästi või halvasti me sellega toime tulime, selgus ülevaatusel, kus jäime neljandale kohale!

Oli meil laagris skautegi ja nende juhte, oli ju ühine laager skautidega. Nad erinesid meist oma pika kasvu (mehed ligi 20 aastat), oma iselaadse telgi ja iselaadse distsipliinarmastusega. Näiteks oli neil palju mõnusam lesida päikesepaistel telgi esikul kui meiega rivis tulla ujuma. — Ei meeldinud neile nähtavasti ka meie vorm, sest ega nad muidu meid „siniste rottide“ nimega austanud.

Oli meil palju „isandaid“, laagrisaksu, ülemaid või kuidas neid nimetada. Neid oli terve rida: küll noorkotka, kaitseväge ja kaitseliidu vormis, küll erariideis. Alul ei suutnud me nende aukõrguse järgi neis vahetki teha — kehalise „kõrguse“ järele olid nad küll üks ikka pikem kui teine... Teisel päeval hüüdsime neid isegi hüüdnimedega.

Õppisime tundma ka seda suurt „Laagri Harki“, kui ta meie laagrit teravasti arvustas. Lõkkel tundisime teda kui „tulevana“ ja naljameest.

Õppisime tundma ka laagri „Murdjat“, kes kord kukkudes sõidukist põlvega kaks kilomeetrit teise klassi teed ära hõõveldas, nagu raadioonu teadis pajatada. „Murdjat“ õppisime tundma ka hommikusel ülevaatusel, kui ta meie telginööride kallal sikutas. Seda väsimatut meest saime tundma ka lõkkel, kus ta meid oma naljaga pisarateni naerma pani.

Nii me lõpuks tundisime kõiki laagri suuri ja väikesi „ninasid“.

Noorte kotkaste ja kodutütarde ühine vabariigi aastapäeva pidulik koondus ja lõkkeõhtu Haapsalus

KAITSELIITLASED!

Kõige paremini tellite oma ülikonnad, palitud ja vormiriided

JOH. VAHTER'I
RÄTSEPAÄRIST.

Rataskaevu 9-4.

Telef. 431-07.

Esimesel öhtul magama minnes olime päris väsinud. Kõik see reis ja uuduste kuhjumine mõjus, et uinusime nagu kotid; ei kuulnud isegi äratussignaali esimesi helisid, alles lõpul saime asjast aru ja jooksime ummisjalu telgi ette rivvi.

Kui esimesel laagripäeval kõik oli alles uus ja tundmatu, siis teisel päeval olime juba kohanenud laagrieluga. Oskasime oma telgi sisemust ja välimust nii korraldada, et pääsime teisel päeval teisele kohale. Esikohale saada me ei lootnudki, polnud mõtet ette jõuda laagris vilunud skautidest.

Huvitavaid tunde laagris oli rühmadevaheline mäng, eriti see „linnavallutamise manööver“. Kohe tundus, nagu oleksid väljas isamaa eest... Mina olin eelkindluse komandant; iga silmapilk oli oodata vaenlase rünnakut. Seisime luurates põõsaste taga, närvid pingul, ärevusest värisedes eelolevate „suurte sündmuste“ pärast.

Lõbusaimad hetked laagris veetsime laagrilötkel. Seal laulsid skaudid, et mets kajas; seal „Tule Hark“ jutustas oma hõõguvast ja leegitsevast tulest; seal, lökke saladuslikul kumal, vesteti õudseid jutte „Muhu Madlist“ ja huntidest; seal hõikas „raadioringhäälingu“ hallo-mees oma päevauudiseid ja ilmateateid ilmaruumi

avarusse; seal laulis mees 338 keele peal, paluti plakutada ette; seal mängiti jant-komöödia-draama-tragöödia-ooper-operetti „Oled sa mu labakinnast näind“ jne. jne. Seal ununesid mured, elasid vaid kaasa ettekandeile.

Muuseas — õppisime meie ka esinema laagrilötkel.

Pärast laagrilöket, kui suviöö hämaruses puhkas kogu laager, põles lipuvarda ligidal „püha“ liputuli, mille ääres olime öövalves. Öövalves olek oli üks laagrielu idülle. Päris mõnus oli pöönutada tule ääres, puhuda jutte, anektoote...

Viienda laagripäeva hommikul sõitsime ära. Ärkasime, kui laager alles puhkas pühapäevahommikuses rahu. Pakkisime asjad ja puhastasime telgi, mille katusele jäi lehvima sini-must-valge lipuke — olime ju neljandal päeval pääsnud esikohale — eeskujulikuks telgiks!

Laagrisse jääjad parajasti valmistusid hommikuks ujumiseks, kui ronisime autosse, puukoorma otsa, ja alustasime mootori mürisedes sõitu. Viimased lehitused, hüüded, jumalagajätt... Auto kiirendas sõitu, karastav merituul puhus näkku, nii sõitsime asfaldil maanteel — koju...

BRIDŽ

Alljärgnevalt toome ära ühe mängu möödunud aastast maailma bridžiturniirilt, mis on mitmeti huvitav ja iseloomustav. A ja B mängivad väikese slemmi ärtust, kuid jäävad 2 vähemvõttega. Järgmistes numbrites hakkame avaldama ülesandeid ja huvitavamaid mängu Eesti bridži esivõistlusilt.

	♠ E, 8, 7, 4		
	♥ S, 8, 3, 2		
	♦ Ä, K, E, 7		
	♣ 6		
2, 9, 10, K	♠	B	♠ Ä, 5
4, 10, E	♥	Y	♥ 9, 6
9	♦	Z	♦ S, 8, 6, 5, 4
5, 9, 10, S, E	♣	A	♣ 7, 4, 3, 2
	♠ S, 6, 3		
	♥ Ä, K, 7, 5		
	♦ 10, 4, 2		
	♣ Ä, K, 8		

Kuidas mängisid seda maailma esivõistlejad?

Võte	Y	B	Z	A
1.	Risti—E	Risti—S	Risti—2	Risti—K
2.	Ärtu—4	Ärtu—2	Ärtu—6	Ärtu—K
3.	Ärtu—10	Ärtu—3	Ärtu—?	Ärtu—Ä

Võte	Y	B	Z	A
4.	Ruutu—9	Ruutu—E	Ruutu—3	Ruutu—2
5.	Risti—5	Ruutu—K	Ruutu—5	Ruutu—4
6.	Poti—K	Poti—4	Poti—5	Poti—S
7.	Ärtu—E	Ärtu—8	Ruutu—6	Ärtu—5
8.	Risti—S	Poti—7	Risti—3	Risti—Ä
9.	Poti—9	Poti—8	Poti—Ä	Poti—3
10.	Poti—2	Ruutu—Ä	Ruutu—S	Ruutu—10
11.	Poti—10	Poti—E	Risti—4	Poti—6
12.	Risti—9	Ruutu—7	Ruutu—8	Ärtu—7
13.	Risti—10	Ärtu—S	Risti—7	Risti—8

Võtete 4 ja 5 juure: A-l oleks selge võidupartii, kui vastaspoole ruutud oleksid olnud jagatud 3:3. Ta võidaks ka siis, kui ta saaks üht vastaspoole mängijat sundida mängima potiga. Viienda võtte järele on selge, et ei Y ega Z ei kavatse ega tohigi mängida potiga. Situatsioon on seepärast A-le väga raske, sest kui ta annab ära potiga 3 võtet, on lepingu täitmine lootusetu.

6. võtte juure: A peab tahes-tahtmata mängima lault potiga. On peagu selge, kuna kumbki vastaseist ei pakkunud, et Ä ja K on teine teises käes. A peab arvestama ka seda, et vastased mängu olukorra näevad läbi ja neid petta on võimatu.

9. võtte juure: A peab arvestama ainsa võimalusena sobivat jaotust, et väikest potti välja mängides langeb Ä. Võtteks jääks temale kätte E.

EUROOPA KIRJUTUSMASINATE A-S.

ESINDUS LEONHARD HOFMANN.

Tallinn, Dunkri tän. 2, II kord.

Telefon 428-15, aparaat 9.

Kirjutusmasinad:

Büroomasin „OLYMPIA“ igas võlli pikkuses.
Reisikirjutusmasinad PORTABLE LUXUS
OLYMPIA. MIGNON universaalkirjutusma-
sin, kirjut. kõigis keelises.

Arvemasinad:

Paljundaja Geha, Rotary, Greif jne. Büroo-
mööbel, värvilindid, sõepaberid.

Demonstratsioon ostukohustuseta.

Soodsad müügitingimused.

„ERIKA“ — VENNAD TÕNISSON & Ko SEEMNEKAUPLUSED

Tartus, Suurturg nr. 2, telef. 7-79. Viljandis, Tallinna nr. 5, „Seasaar“. Rakveres, Lai tn. nr. 21.

Soovitame hästi idanevaid, puhtasordilisi

aiavilja,
söödajuurikate,
lilled,
ristikkeina,
timoti jne.

seemneid.

„Erika“ puukoolist viljapuid, marjapõõsaid, ilupuid, põõsaid ja roose.

Soodus ostukoht jällemüüjaile ja aednikele.

Nõudke hinnakirju!

Uuendage aegsasti tellimisi!

Kr. Saar & Ko

Tallinnas, Viru t. 3; Tartus, Raekoja 2.

Jalgrattad ja nende osad *NAUMANN, NATIONAL, HERCULES j. p. t.*

Mootorrattad *AUTOMOTO, CALTHORPE, EXCELSIOR.*

Õmblusmasinad *NAUMANN, PFAFF, VESTA*

Lihavõttepühiks

saadaval kõige maitsvamaid passhasid, baabasid, kullitše, šokolaad- ja martsipaanmune, šokolaad- ja martsipaanvigureid, šokolaadkompvekke pühadekohastes karpides.

Tellimiste vastuvõtmine pühadeks!
Kondiitriäri

G. HEINMANN

S. Karja 4, tel. 445-47.

KOHVIK Pikk 11, telefon 432-46.

Parimaid

krohvmatte

välis- ja sisekrohvimiseks
ostate kõige soodsamini

TALLINN

Viljandi tänav 9, telefon 455-41

Näitustelt kuld- ja hõbeaurahad.

P. M. PRICK

Soovitan:

Inglise valget plekki	J. C.
” ” ”	X
” ” ”	XX
” ” ”	XXX
” ” ”	XXXX

Inglise tina, lattides ja pankades. Tsinigitud I-a inglise katuseplekki 10 kuni 14 *tk*. Musta plekki 10–12 *tk*.

V. VUNDER,

Tallinn, S. Patarei nr. 6. Telefon 441-22.

TARTU MAJAOMANIKKUDE PANK

Tartus, Suurturg 7. — Oma majas.
Kõnetraat 6-50. — Asutatud 1923.

Võtab raha hoiule ja maksab ajakohast protsenti.
Annab laene mitmesuguste kindlustuste vastu.
Toimetab kõiki pangaoperatsioone.

Panga juures asuvad:

I järgu komisjonikontor ja

„Esimene Eesti Kindlustuse Selts Maja“
Tartu osakond.

Panga vastutajajaks liikmeiks on
majaomanikud ja taluperemehed.

Mööbliäri ja -tööstus

J. Kallio

Tallinn, S. Karja 18. Kõnetraat 446-89.

Soovitab mitmesuguses valikus valmis laos
mööblit kui ka tellimiste peale.

Hinnad mõõdukad. Järelemaks võimaldatud.

Meeste ja naiste valmisriiete äri

P. PÔDER

Kullasepa 16, telefon 429-31

Suures valikus igasuguseid meeste ja naiste
valmisriideid

ja tellimiste vastuvõtmine soodsate hindadega.

Tehakse ka vormiriideid, eriti soodsail tingimustel

kaitseliitlastele.

KAUBANDUSE-TÖÖSTUSE SELTS

SUURTURG 17, TARTUS.

Parim ja odavaim külm lett.

Maitsvad lõunad kella 1–4, à la carte igal ajal.

Köök parima koka juhatusel.

Sise- ja välismaa napsid ja joogid alandatud hindadega.

Kõik õlled: A Le Coq, Saku, Livonia

Kabinetid.

Biljard.

Teenimine esmajärguline.

Palun veenduda.

Ökonoom A. MIKKOV.

Rahvuslikult

mõtlevale kaitseliitlasele maitseb
ainult kodumaa otradest,
eestlasist tööjõuga ja ainult
eesti ettevõttes valmistatud

Igal pool saadaval.

SEEBIVABRIK JA KOSMEETIKA
LABORATOORIUM

"Riviera",

omanik C. GLÜCKMANN.

Suur Pärnu m. 120.

Asut. 1900. a.

Telef. 462-52

Soovitab tuntud headuses:

KIRJUT SEEPI,
SAUNASEEPI
„RIVIERA“ NR. 52,
inglise seepi,
majanduseeepi nr. 16,
saunaseepi „Progress“,
rohelist seepi.

KÕIKSUGUSEID TUALETTSEEPE,
pileeritud ja pileerimata.

KOSMEETIKATARBEID:

lõhnaõlised, puudrit j.n.e.

Esimese järgu kaup.

Hinnad odavad.

H. FEIERBACH'i

vedrutehas ja mehhaanikatööstus

Tallinn, Jaama t. 10, oma majas. Kõnetr. 304-04

Valmistab:

Parimast materjaalist autode, vankrite ja teiste sõidukite VEDRUSID, PUHVRIVEDRUSID, SPIRAALVEDRUSID kõigis mõõtudes igasuguseks otstarbeks.

Igasuguseid: autode-, mootorite-, masinateosi, TSILINDER- JA KOONUSHAMMASRATTAID. AUTOTSILINDRITE PUURIMINE JA LIHVIMINE ERIAPARAADIL.

Soovikorral montööride väljasaatmine.

Valab:

Igasuguseid masinate ja autode osi. Vase, tempergussi ja teiste metallide valamine uue süsteemi järgi vastavalt uuemaile leiutustele sel alal.

Õlikütete valmistamine ja sisseseadmine pagaritele, leivatööstustele ja majadesse.

Kavandid ja eelarved tasuta.

Hinnad välispool võistlust. Soodsad maksutingimused.

Plekitööstus

G. LINHOLM

Tallinn, V. Kalamaja 32, tel. 439-93

**Suurim ja täielikem
oma sisseseadelt Eestis**

VALMISTAB

igasuugu plekkartikleid ja teeb
kõiksuugu väljastantsimistöid nii
trükitud, värviliselt kui ka valgest
plekist.

Vanim pealinna

kondiitriäri ja kohvik

H. Feischner

Karju tän. 45.

Tel. 445-00.

TORDID KOOGID

KÜPSISED JNE.

ÜLETAMATA HEADUSES.

Tortide tellimised täidetakse igal
ajal täpselt.

Suurem osa meie maid on

K A A L I V A E N E,

seepärast on

K A A L I V Ä E T U S

igal pool tingimata tarviline.

KAALI tõstab heina-, vilja- ja juurviljasaaki.

KAALI teeb orased talvekindlaks, teeb kõrre tugevaks lamandumise vastu, tõstab tera väärtust ja kaitseb taimi haiguste vastu.

Kaalisoolad on müügil kõigis põllumajanduse kauplustes.

Nõuandeid väetusküsimustes annab tasuta

K A A L I A G R O N O O M I L I N E B Ü R O O,
TALLINN, ESTONIA PUIESTEE 15-4. TELEF. 459-42.

K Ä S M U L A E V A O M A N I K U D.

Korrespondent **REEDER.**

Kapten **O. TIEDEMANN.**

Kaubavedu oma aurikute, mootorlaevade ja purjekatega Eesti, Soome, Daani j. n. e. sadamate ning Inglismaa ja kontinendi sadamate vahel.

Uus tän. 3,
Tallinn.

Telegr.: „MERIMEES“.

Telef.: { **450-82,**
450-56.

„EKS-MAJA“

SEE ON LIITUNUD KINDLUSTUSE SELTSI

„ESIMENE EESTI KINDLUSTUSE SELTS MAJA“

— LÜHENDATUD NIMETUS —

AGENDID IGAS LINNAS,
ALEVIS JA VALLAS.

„EKS-MAJA“ on kõige vanem ja oma tusedate reservide ning arvurikka kindlustusvõtjate pere tõttu võimsamaid ühistegelisi kindlustusasutusi Eestis. — — — — —

„Esimene Eesti Kindlustuse Selts Maja“ („EKS-MAJA“) kindlustab õnnetuste vastu: tule-, elu-, klaasi-, koduloomade ja murdvarguse kindlustuse aladel. — — —

„EKS-MAJA“ JUHATUS:

TALLINNAS, LAI TÄN. 1. TEL. 438-85.

KONTORID: Tallinnas, Lai 1. Tel. 445-07. Tallinnas, Harju 29, Tallinna Majaomanikkude Pank. Telefon 427-49.

OSAKONNAD: Tartus, Suurturg 7, tel. 9-78; Valgas, Vabaduse 6, telefon 36; Viljandis, Tallinna 13, telefon 1-73; Petseris, Kastani t., tel. 1-02; Rakv., Lai 17, tel. 1-64.

SÕJAVÄE MAJANDUSÜHISUS

Juhatus ja peakauplus: Tallinn, Vene tän. 5, telefon 429-42.

OSAKONNAD:

TALLINN, Kopli tän. 21.

TARTU, Kõuni tän. 3, telef. 11-16.

VÕRU, Lüri tän. 24, telef. 129.

RAKVERE, Lai tän. 17, telef. 79.

PÄRNU, Rõõlli tän. 27, telef. 297.

Kaitseliitlased ja kaitseväelased,
tähelepanu!

Müügil igasuü tarbeid kaitseliitlasile ja kaitseväelasile ja
kõiksuü pühadekaupa.

Oma rätsepatöököda asukohaga Vene tän. nr. 5, Tallinn.